

Gemeente
Amsterdam

metropool
regio amsterdam

Migratiemonitor Metropoolregio

Migratie naar de Metropoolregio Amsterdam

Onderzoek, Informatie en Statistiek

In opdracht van: IN Amsterdam en MRA Bureau

Projectnummer: 19132

Annika Smits

Hester Booi

Mersiha Tepic

Jeroen Slot

Bezoekadres: Weesperstraat 113-117

Telefoon 020 251 0333

Postbus 658, 1000 AR Amsterdam

data.amsterdam.nl

Amsterdam, november 2020

Foto voorzijde: De Boelelaan-Lex van Deldenbrug (2019), fotograaf Alphons Nieuwenhuis

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	6
1.1 Allemaal nieuwkomers	6
1.2 De juiste cijfers	6
2 Werkwijze	9
2.1 Gebruikte CBS Microbestanden	9
2.2 Gemaakte selecties en dataverwerking	10
2.3 Rapportage	13
3 Demografie	14
3.1 Inwoners van de MRA in vier groepen voor geboorteplaats en verblijfsduur	14
3.2 Migratiemotief	15
3.3 Migratieachtergrond en verblijfsduur	16
3.4 Huishouden	18
4 Wonen	22
4.1 Spreiding	22
4.2 Woonsituatie	24
5 Opleiding, werk en inkomen	28
5.1 Opleidingsniveau	28
5.2 Sociaaleconomische categorie	29
5.2.1 Sectoren van werk	30
5.2.2 Topsectoren	33
5.2.3 Inkomen	34
6 Trend	38
6.1 Vestiging en vertrek in de MRA sinds 2002	38
6.2 Buitenlandse migranten uit 2007: waar zijn ze 10 jaar later?	40
7 Actuele ontwikkeling en effecten corona	42
Conclusies	45
Literatuur	48
Bijlage Toelichting sector categorieën	49

Samenvatting

In dit rapport beschrijven we de inwoners van de Metropoolregio Amsterdam aan de hand van vier groepen: inwoners geboren in de MRA, inwoners die elders in Nederland geboren zijn, eerste generatie migranten die tien jaar of korter in Nederland wonen en eerste generatie migranten die langer dan tien jaar in Nederland wonen. De studie laat zien dat het grootste deel van de recente immigranten niet de hoge inkomens heeft waar in media vaak over gerapporteerd wordt. Zo heeft in 2017 27% van de werkende inwoners van 36 tot en met 64 jaar een inkomen van 60.000 euro of meer. Onder de recente immigranten is dat 24%; onder de binnenlandse migranten is dat 34%.

Demografie

- Het aantal inwoners dat in het buitenland geboren is en maximaal 10 jaar in Nederland woont is toegenomen van 136.000 naar 199.000 (+47%). Deze groei is sterker dan de gemiddelde bevolkingsgroei in de MRA (+3%). Wel is nog altijd de meerderheid van de inwoners in de MRA geboren (55%) en is ook de groep die vanuit elders in Nederland naar de MRA verhuisd is (25%) groter dan de groep die in het buitenland geboren is (19%).
- De helft van de recente immigranten is tussen de 18 en 35 jaar oud. Dat is meer dan gemiddeld in de MRA (25%).
- Binnen de groep recente immigranten zien we vooral mensen met een Europese migratieachtergrond. Polen komt het vaakst voor met 6%.
- De verblijfsduur van de groep recente immigranten is korter geworden. In 2017 is 58% van de groep recentere buitenlandse migranten 3 jaar of korter in het land. In 2013 was dat 51%.
- Recente immigranten zijn vaker alleenstaand dan de overige bevolking, en dat aandeel nam toe. In 2017 is 32% alleenstaand, in 2013 was dat 30%. In de hele MRA is in 2017 21% van de inwoners alleenstaand.
- Van de groep recente migranten met een partner heeft 10% een partner met een Nederlandse achtergrond.

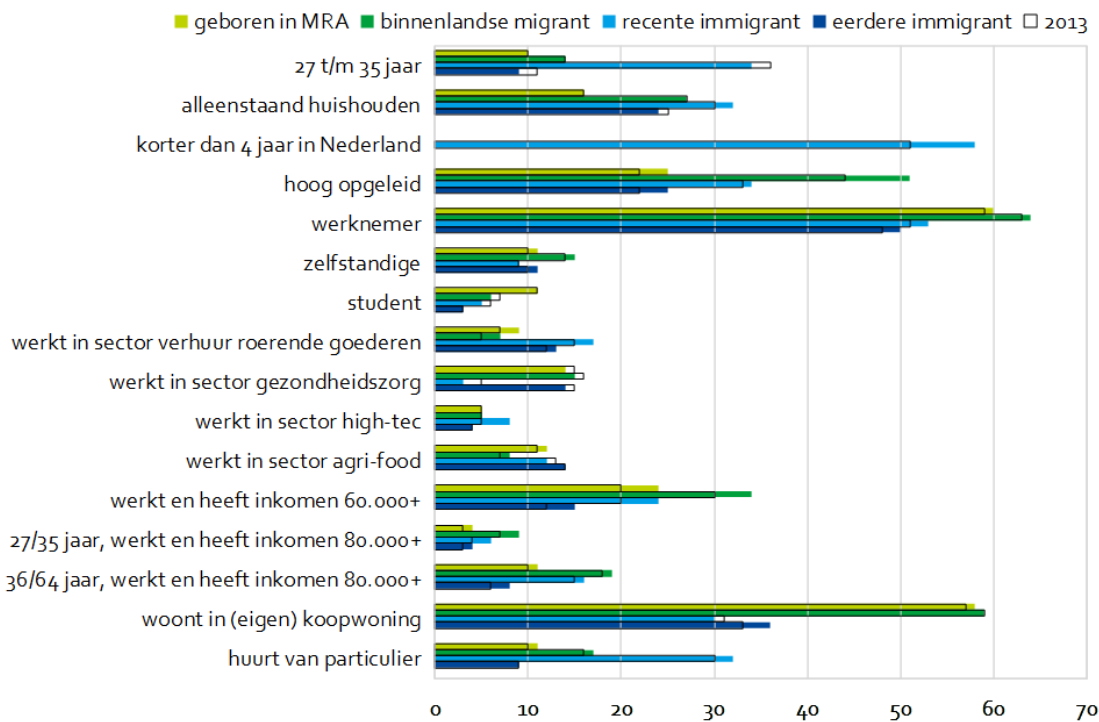
Wonen

- Voor de meeste gemeenten zien we tussen 2013 en 2017 een toename van het aandeel recente migranten en een afname van het aandeel inwoners dat in de MRA geboren is. De sterkste toename van dit aandeel zien we in Amstelveen (van 11 naar 16%), Amsterdam (van 10 naar 13%), Hilversum (van 5 naar 7%) en Diemen (van 8 naar 10%).
- Recente eerste generatie migranten wonen relatief vaak in particuliere huurwoningen (32%) en het eigenwoningbezit is laag (30%). Voor binnenlandse migranten (59%) en inwoners die binnen de MRA zijn geboren (58%) is het aandeel met een koopwoning veel hoger. Ook als we rekening houden met leeftijd bestaat dit verschil. Onder de groep 36-plussers heeft 50% van de binnenlandse migranten een eigen woning, tegenover 28% van de recente eerste generatie migranten. Op MRA niveau is dit verschil nog groter.

Opleiding, werk en inkomen

- Recente buitenlandse migranten zijn vaker hoog opgeleid (34%) dan gemiddeld in de MRA, maar minder vaak dan binnenlandse migranten. Voor deze laatste groep nam het aandeel hoog opgeleiden het sterkst toe tussen 2013 (van 44 naar 51%).
- De inkomenspositie van de groep recente immigranten is minder sterk dan die van binnenlandse migranten. Van de recente immigranten boven de 37 jaar verdient 24% 60.000 euro of meer per jaar. Van de binnenlandse migranten is dat 34%. Ook bij de jongere groep bestaat dit verschil: van de recente immigranten onder de 36 jaar verdient 15% 60.000 euro of meer. Bij de binnenlandse migranten is dat 21%.
- De groep recente buitenlandse migranten werkt vaker binnen de sector 'verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening' (17%) dan inwoners die in Nederland geboren zijn (7-9%). Tot deze sector behoren ook uitzendbureaus. Ook zien we ze vaker terug in de topsector high-tec en materialen dan de overige groepen.

Figuur 1 Kenmerken inwoners MRA in vier groepen, 2017 en 2013, percentages

bron: CBS, bewerking OIS

Verblijfsduur

Van de eerste generatie migranten die in 2013 en 2017 in de MRA woonden, weten we niet waar ze over tien jaar zijn. Daarom is in deze rapportage ook gekeken naar de verblijfsduur van een eerder cohort immigranten, namelijk degenen die in 2007 naar de MRA kwamen.

- In de loop van 2007 vestigden 27.000 immigranten zich in de MRA. Daarvan woonde op 1 januari 2018 31% nog in de MRA.
- Voor gezinsmigranten is dit aandeel 39%, voor arbeidsmigranten 21% en voor studiemigranten 17%.

1 Inleiding

De samenstelling van de bevolking in de Metropoolregio Amsterdam verandert. De aantrekkingskracht van de stad én de regio leiden tot verschillende migratiestromen vanuit binnen- en buitenland. Hierdoor wordt de bevolking diverser. In dit rapport laten we de kenmerken van de bewoners in de afgelopen jaren zien. Dat doen we door alle inwoners in te delen in vier groepen: recent geïmmigreerd, tien of meer jaar geleden geïmmigreerd, geboren in de MRA en geboren elders in Nederland. Voor deze groepen schetsen we de belangrijkste kenmerken op het gebied van demografie, wonen, werk en inkomen en laten we zien in hoeverre ze van elkaar verschillen.

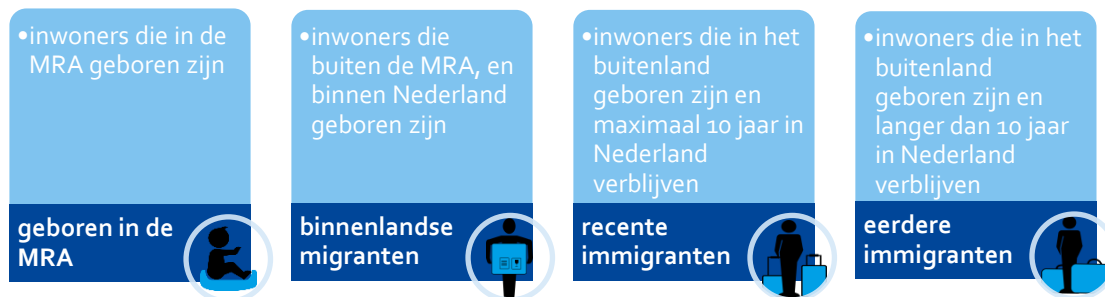
1.1 Allemaal nieuwkomers

Migratie is niet nieuw en ook de interesse in wie deze migranten zijn en hoe het ze vergaat is dat niet. Al eeuwenlang trekken de stad en haar omgeving nieuwkomers van heinde en verre. Als je de geschiedenisboeken goed leest wordt vanzelf duidelijk wat deze mensen naar de stad bracht en waardoor ze er weer vandaan trokken. Zo hebben oorlogen, industrialisatie, emancipatie, werkloosheid, onderwijsexpansie, Europese eenwording en internationalisering van het hoger onderwijs allemaal geleid tot een trek naar de stad. Van gastarbeiders tot arbeidsmigranten, van asielzoekers tot expats en van studenten tot carrièretijgers. Deze mensen met verschillende achtergronden en verschillende migratiedoelen hebben in elk geval één ding gemeen: ooit waren ze allemaal nieuwkomers.

Zowel onderzoeksmatig als beleidsmatig is er in het verleden aandacht besteed aan enkele groepen nieuwkomers. Zo kon worden bijgehouden hoe het de nieuwe inwoners verging en in welke mate ze ondersteuning nodig hadden in hun dagelijks leven. Dan gaat het om het vinden van een woning, werk, het kunnen volgen van een opleiding, het leren van de Nederlandse taal of de inburgering. Voor deze en andere beleidsvelden is het nog steeds van belang om te beschikken over de juiste cijfers: cijfers die weergeven hoeveel inwoners de regio heeft die mogelijk gebruik zullen maken van de voorzieningen die de overheid faciliteert.

1.2 De juiste cijfers

Om de verschillende beleidsvelden in de Metropoolregio zo goed mogelijk te ondersteunen, brengen we in deze rapportage de gehele bevolking in beeld. Daarbij delen we de bevolking op in drie verschillende groepen nieuwkomers en een groep die in de Metropoolregio geboren is:

Figuur 2 Vier doelgroepen die onderscheiden worden in deze studie

Aan de hand van deze opsplitsing kunnen we uitspraken doen over de mate waarin verschillende nieuwkomers van elkaar verschillen, en of ze verschillen van degenen die in de Metropoolregio geboren zijn. We kijken daarbij naar hun situatie op de thema's demografie, wonen, werk en inkomen. Door de cijfers zo breed mogelijk te presenteren willen we voorkomen dat bevindingen die voor een specifieke groep gelden, worden gebruikt voor uitspraken over de hele populatie immigranten. Hiervan zijn meerdere voorbeelden te vinden. Eén van die voorbeelden is het bericht dat arbeidsmigranten met hun hoge inkomens de Amsterdamse huizenprijs opstuwten (ING, 2019). Dit onderzoek is gebaseerd op een selecte groep recente migranten en is daardoor niet representatief voor alle arbeidsmigranten.

Een andere reden om in deze rapportage zo breed mogelijk over de verschillende groepen immigranten te rapporteren is het gebrek aan een duidelijk meetbare definitie voor termen die desondanks vaak gebruikt worden, zoals expats. Volgens het woordenboek is een expat iemand die voor werk tijdelijk in het buitenland woont. Hierover zijn echter nauwelijks cijfers te vinden, omdat meestal pas achteraf blijkt of iemand tijdelijk verbleef of niet. Vaak wordt er van uitgegaan dat expats (of kennismigranten) hoge inkomens hebben en arbeidsmigranten niet, en wordt er een inkomensgrens gebruikt om beide groepen van elkaar te onderscheiden. In de studies waarin deze groepen migranten met elkaar worden vergeleken, zijn het gebruikte inkomensbegrip en de gestelde inkomensgrens vaak niet gelijk (Decisio, 2019, Hitzert & Van Wijk, 2019, Ooijevaar & Verkooijen, 2015, Van Gent, Bleker, Van der Meulen, Steegman & Tilburgs, 2019, Van Zeijl, Doove, Souren & Sterk-Van Beelen, 2020).

Voor het monitoren van een bepaalde doelgroep is het evident dat over de gehele onderzoeksperiode dezelfde werkwijze en definities gebruikt moeten worden. Maar er zijn genoeg redenen om in een onderzoek een definitie te gebruiken die afwijkt van definities in eerdere studies. Wat ons betreft is de gekozen werkwijze en definitie afhankelijk van het doel en de onderzoeksvraag. Door in deze rapportage de kenmerken van meerdere groepen in beeld te brengen, hopen we een brede groep belanghebbenden en geïnteresseerden te voorzien van cijfers die voor hun vraag relevant zijn.

In deze rapportage beantwoorden we de volgende onderzoeksvragen:

1. In hoeverre is de bevolkingssamenstelling in de MRA de afgelopen jaren veranderd door migratie?
2. Wat zijn de demografische en sociaal-economische kenmerken van verschillende groepen immigranten die in de MRA wonen en in hoeverre verschillen deze van inwoners die in de MRA geboren zijn?
3. Wat zijn de belangrijkste veranderingen in de demografische en sociaal-economische situatie van de verschillende groepen inwoners in de MRA tussen 2013 en 2017?
4. Waar wonen migranten die zich vanuit het buitenland in de MRA hebben gevestigd 10 jaar later?

Deze rapportage is tot stand gekomen vóór het uitbreken van de coronapandemie. De cijfers hebben betrekking op 2017 en 2013, jaren waarin er van corona nog geen sprake was. De rapportage beoogt dan ook niet de effecten van corona op de bevolkingsontwikkeling in beeld te brengen. Wel worden in het laatste hoofdstuk de mogelijke effecten besproken, met daarbij de kanttekening dat deze verwachtingen op basis van huidige recente data nog erg onzeker zijn.

2 Werkwijze

Voor de cijfers in deze rapportage is gebruik gemaakt van CBS Microdata. Dit zijn bestanden met gegevens over personen, uitkeringen, banen, inkomens, opleidingen, huishoudens en woningen in heel Nederland. Voor de analyse zijn alleen de gemeenten van de Metropoolregio Amsterdam geselecteerd. In dit hoofdstuk leggen we uit welke gegevens we precies gebruikt hebben en hoe de gegevens zijn verwerkt in de analyse voor dit rapport.

2.1 Gebruikte CBS Microbestanden

De analysebestanden voor dit onderzoek zijn gemaakt door verschillende CBS Microbestanden aan elkaar te koppelen. Vanuit gemeentelijke bevolkingsregisters zijn op basis van adressen van personen die in de MRA gemeenten staan ingeschreven twee analysebestanden gemaakt: één over de inwoners op 1 januari 2017 en één over die van 1 januari 2013. Daarna zijn ook andere kenmerken van deze personen gekoppeld, waaronder leeftijd, geslacht, huishoudentype, geboorteland en herkomstland. Vanuit de zogeheten partnerbus zijn gegevens over het opleidingsniveau en inkomensbron van de geregistreerde partner gekoppeld. Alle gegevens gaan over personen die staan ingeschreven in de basisregistratie personen (BRP). Inschrijven in de BRP is verplicht voor een verblijf van 4 maanden of langer. (Arbeids-)migranten die korter dan 4 maanden in Nederland verblijven, zijn dus niet meegenomen in dit onderzoek.

Migratiemotief

Om het migratiemotief ofwel het motief van vestiging/verblijf in Nederland mee te kunnen nemen in het onderzoek hebben we gebruik gemaakt van een CBS bestand met migratiemotief aangeleverd door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Daarnaast leidt CBS het migratiedoel af voor de populatie immigranten waarvoor het migratiedoel onbekend is, door te kijken naar de voornaamste activiteit van deze personen.

Woonsituatie

In dit onderzoek hebben we gekeken naar eigendomsverhouding en WOZ-waarde om de woningmarktpositie van de inwoners van de MRA weer te geven. Aan de hand van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) zijn deze gegevens gekoppeld. De eigendomsverhouding van een woning is afkomstig uit het kadaster, officieel de Basisregistratie Kadaster (BRK). De WOZ-waardes zijn afkomstig uit het Inkomens Informatie Systeem (IIS). Het IIS is een samenwerkingsverband tussen het Ministerie van Financiën, de Belastingdienst en het CBS. De WOZ-registratie wordt ook op basis van objectnummers gekoppeld aan verblijfsobjecten.

Sociaal-economische achtergrond

Om de sociaal-economische achtergrond van de populatie in de MRA in beeld te brengen hebben we gebruik gemaakt van gegevens over opleiding, inkomensbron, hoogte van het inkomen en banen. Vanuit het opleidingsniveaubestand is het hoogst behaalde opleidingsniveau

van de persoon gekoppeld. Dit bestand is gebaseerd op gegevens uit diverse registers (waaronder diplomaregisters) en de Enquête BeroepsBevolking (EBB). Vanuit de zogeheten secmbus is de voornaamste sociaal-economische activiteit van de persoon gekoppeld. Deze activiteit is door het CBS afgeleid en is gebaseerd op de voornaamste bron van inkomen van een persoon. Als een persoon werkt en een uitkering krijgt en zijn hoogste inkomen is afkomstig uit uitkering, dan krijgt deze persoon uitkering als sociaaleconomisch categorie toebedeeld.

Gegevens over de hoogte van het inkomen van personen zijn gebaseerd op de CBS inkomensstatistiek die hiervoor vooral gebruik maakt van de Belastingdienst administraties. Daarnaast worden gegevens verzameld uit de registraties van de studiefinanciering van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). In deze rapportage is gebruik gemaakt van het persoonlijk inkomen.

De gegevens over banen van personen zijn afkomstig van de banen en lonen polisadministratie. De polisadministratie is gebaseerd op de loonaangiften bij de Belastingdienst en omvat onder meer alle banen (inkomstenverhoudingen) van werknemers bij Nederlandse werkgevers. Aangezien personen meerdere banen in eenzelfde periode kunnen hebben, leidt CBS een hoofdbaan af voor elke persoon. De hoofdbaan is gebaseerd op het hoogste loon. Aan de hand van de hoofdbaan is de sector waar de persoon werkt gekoppeld.

2.2 Gemaakte selecties en dataverwerking

Om het onderzoek uit te voeren is er een selectie gemaakt in de CBS gegevens van enkel de gegevens van inwoners van de gemeenten die onderdeel uitmaken van de Metropoolregio Amsterdam. Deze geselecteerde gemeenten zijn weergegeven in tabel 1.1. Alle inwoners op 1 januari 2017 en 1 januari 2013 die in de Basisregistratie Personen (BRP) ingeschreven stonden, maken deel uit van dit onderzoek. Dat betekent dat ook kinderen deel uitmaken van het onderzoek. In de analyses en gepresenteerde grafieken zijn er relevante sub-selecties van deze populatie gemaakt. Zo is er, als het gaat om opleidingsniveau of werk, een subselectie gemaakt op volwassenen van 18 t/m 64 jaar. Als het gaat om gegevens over kinderen, dan is er een selectie gemaakt op MRA inwoners t/m 17 jaar. Tabel 2.1 geeft een overzicht van het totaal aantal inwoners per gemeente. Als we gegevens presenteren waarbij een bepaalde selectie van de totale populatie is gemaakt, is dat aangegeven bij de grafieken in deze rapportage.

Om de analyses uit te kunnen voeren zijn naast de bestandskoppelingen die hierboven zijn beschreven, verschillende afleidingen en hercoderingen uitgevoerd. Hierbij is meestal aansluiting gezocht bij andere onderzoeken, veelal bestaande publicaties van CBS. Hieronder worden deze toegelicht.

Verblijfsduur in Nederland

Op basis van een CBS bestand dat van alle inwoners alle bekende woonadressen en verhuisdatums bevat, hebben we de woonduur van personen in Nederland berekend. Conform de berekeningsmethode van het CBS is voor elke persoon van de meest recente vestiging in Nederland de vestigingsdatum geselecteerd. Op basis van deze datum en de peildatum van het bestand is de woonduur in Nederland berekend. Wanneer een persoon meer dan één keer vanuit het buitenland naar Nederland verhuisd is, kijken we dus alleen naar het meest recente verblijf.

Tabel 2.1 Overzicht van aantal inwoners per MRA gemeente, afgerond op honderdtallen

gemeente	2013	2017
Aalsmeer	30.600	31.400
Almere	195.100	200.900
Amstelveen	84.300	89.300
Amsterdam	798.900	845.000
Beemster	8.800	9.200
Beverwijk	40.000	40.700
Blaricum	9.100	10.200
Bloemendaal	22.200	22.800
Diemen	25.200	27.300
Edam-Volendam	35.100	35.800
Gooise Meren	56.300	56.900
Haarlem	153.000	159.200
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	5.500	5.700
Haarlemmermeer	144.100	146.000
Heemskerk	39.100	39.200
Heemstede	26.300	26.900
Hilversum	86.000	88.900
Huizen	41.400	41.400
Landsmeer	10.500	11.300
Laren	10.900	11.100
Lelystad	75.700	76.900
Oostzaan	9.100	9.700
Ouder-Amstel	13.200	13.400
Purmerend	79.400	79.900
Uitgeest	13.100	13.500
Uithoorn	28.400	29.200
Velsen	67.000	67.600
Waterland	17.100	17.300
Weesp	18.100	18.800
Wijdmeren	23.200	23.400
Wormerland	15.800	15.800
Zaanstad	149.500	153.700
Zandvoort	16.600	16.900
MRA totaal	2.348.700	2.435.200

Inwoners in vier groepen

De hierboven beschreven verblijfsduur is gebruikt om in combinatie met het geboorteland en de geboorteplaats vier groepen MRA-inwoners te onderscheiden: geboren in de MRA, geboren elders in Nederland, geboren in het buitenland en maximaal tien jaar in Nederland, geboren in het buitenland en elf jaar of langer in Nederland.

Percentage kinderen met een Nederlandse ouder

In de CBS bestanden zijn gegevens beschikbaar over de geboortelanden van de ouders van een persoon. Op basis hiervan hebben we afgeleid welke kinderen minimaal één ouder met een Nederlandse achtergrond hebben en daarmee het percentage kinderen met één Nederlandse ouder berekend.

Herkomstgroep

Op basis van de BRP is de herkomstgroep van een persoon bekend. Dit gegeven geeft het land weer waarmee een persoon verbonden is op basis van het geboorteland van de ouders of van zichzelf. Personen van wie beide ouders in Nederland zijn geboren zijn personen met een Nederlandse achtergrond. Een persoon met een eerste generatie migratieachtergrond heeft als migratieachtergrond het land waar hij of zij is geboren. Een persoon met een tweede generatie migratieachtergrond heeft als migratieachtergrond het geboorteland van de moeder, tenzij dat ook Nederland is. In dat geval is de migratieachtergrond bepaald door het geboorteland van de vader.

(On)gelijke herkomst partners

Om te bepalen of partners dezelfde herkomst hebben of niet, is er gekeken naar de herkomstgroep variabele zoals hierboven beschreven.

Opleidingsniveau

Het hoogst behaalde opleidingsniveau is ingedeeld in de categorieën laag, middelbaar en hoog. De categorie laag omvat onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo of de assistentenopleiding (mbo-1). Middelbaar omvat de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo-2), de vakopleiding (mbo-3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo-4). Hoog omvat onderwijs op het niveau van hbo of wo. Deze indeling wordt door CBS gehanteerd.

Sociaaleconomische categorie

Classificatie van een persoon naar sociaaleconomische categorie op basis van inkomensbronnen in een jaar. Voor het toewijzen van de categorie worden alle inkomsten uit verschillende inkomensbronnen die iemand in één jaar heeft, met elkaar vergeleken. Het hoogste bedrag is in principe bepalend voor de sociaaleconomische categorie. Daarnaast wordt meegenomen of een persoon ingeschreven staat bij een onderwijsinstelling of als meewerkend gezinslid actief is. Dat is mede bepalend voor de sociaaleconomische categorie. In dit onderzoek hebben we de categorieën werknemer, directeur-groootaandeelhouder (DGA), zelfstandig ondernemer, overige zelfstandige en meewerkend gezinslid gerekend tot werkenden. De categorieën ontvanger werkloosheidsuitkering, ontvanger bijstandsuitkering, ontvanger uitkering sociale voorziening overig en ontvanger uitkering ziekte/arbeidsongeschiktheid zijn samengevoegd tot de categorie uitkering. Pensioenuitkering geven we apart weer. De categorieën nog niet schoolgaand/scholier/student met inkomen en nog niet schoolgaand/scholier/student zijn samengenomen tot scholier/student. Tot slot zijn de categorieën zonder inkomen, overig zonder inkomen of zonder waargenomen inkomen samengevoegd tot overig/zonder (bekend) inkomen.

Inkomen

In dit onderzoek is het door het CBS afgeleide persoonlijk inkomen van personen gebruikt om een beeld te geven over de inkomensverdeling van de inwoners van MRA. Dit inkomen bevat de

volgende bestanddelen: inkomen uit arbeid, inkomen uit eigen onderneming, uitkering inkomensverzekeringen en uitkering sociale voorzieningen (met uitzondering van kinderbijslag en kindgebonden budget). Premies inkomensverzekeringen zijn in mindering gebracht. Hiermee sluiten we aan bij de methodiek voor inkomensstatistieken en publicaties van het CBS. Om beter aan te sluiten bij het onderzoek Wonen in de Metropoolregio Amsterdam¹ geven we in deze rapportage iets andere inkomenscategorieën weer dan die door CBS worden gepubliceerd². We hebben het persoonlijk inkomen niet gecorrigeerd voor personen die (mogelijk) gebruik maken van de 30% regeling, omdat het op basis van de beschikbare data niet mogelijk is te achterhalen om welke personen het gaat. Daarnaast kunnen personen voor maximaal 5 jaar gebruik maken van de regeling, en is uit de gebruikte data niet op te maken voor wie deze termijn verstreken is.

Sectoren

De Standaard Bedrijfsindeling (SBI) is een hiërarchische indeling van economische activiteiten die het CBS onder meer gebruikt om bedrijfseenheden in te delen naar hun hoofdactiviteit. In dit onderzoek hebben we de SBI-21 categorisering gebruikt om aan te sluiten bij de publicaties van het CBS³. In de bijlage wordt een overzicht gegeven van alle 21 categorieën met toelichting over de activiteiten van de bedrijven die ertoe behoren.

Topsectoren

De definitie van topsectoren is ontleend aan de CBS Monitor topsectoren 2018. De SBI codes uit deze rapportage zijn gebruikt om de topsectoren voor de migratiemonitor te definiëren.

WOZ-klassen

WOZ-categorieën zijn gebaseerd op de WOZ waarden van de woningen in de MRA, verdeeld in kwartielen.

2.3 Rapportage

Het merendeel van de CBS microdata is gebaseerd op registraties, maar voor opleiding zijn er ook gegevens gebaseerd op de Enquête beroepsbevolking (EBB). Registraties zijn integraal, dat wil zeggen dat in principe de gehele populatie is vertegenwoordigd. De Enquête beroepsbevolking betreft een steekproefonderzoek onder een deel van de Nederlandse bevolking. Om ervoor te zorgen dat deze gegevens representatief zijn voor de gehele populatie is er in deze rapportage dan ook een weging toegepast op de cijfers over opleidingsniveau. Voor de overige gegevens is een weging niet nodig.

In de volgende drie hoofdstukken beantwoorden we per thema de onderzoeksvragen voor de MRA als geheel en voor Amsterdam afzonderlijk. Waar dit relevant is vergelijken we de vier groepen inwoners met elkaar, en laten we waar mogelijk zien hoe de situatie in 2017 verschilde met die in 2013. Waar een jaartal vermeld wordt, wordt de situatie op 1 januari van het betreffende jaar weergegeven. In de bijgeleverde tabellenset zijn dezelfde cijfers beschikbaar voor de afzonderlijke gemeenten in de MRA.

¹ <https://www.metropoolregioamsterdam.nl/wimra-2019/>

² <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83931NED/table?dl=D4D1>

³ <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81589NED/table?ts=1593798158134>

3 Demografie

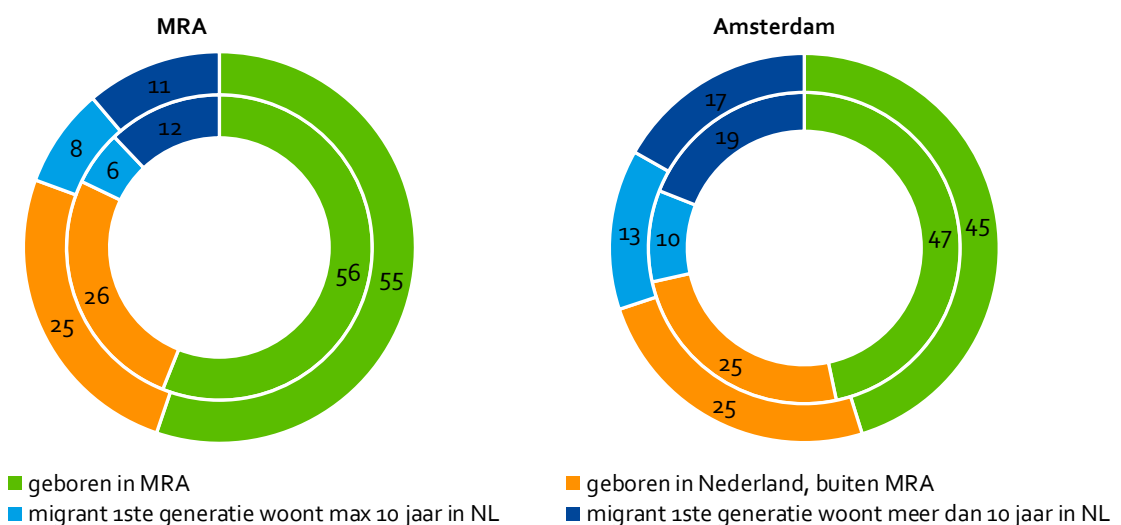
In dit hoofdstuk beschrijven we de inwoners van de MRA op 1 januari 2017 aan de hand van demografische kenmerken. Daarbij verdelen we de totale populatie in vier groepen; drie verschillende groepen nieuwkomers uit binnen- en buitenland en een groep die in de Metropoolregio geboren is. Relevante verschillen met de situatie in 2013 worden in dit hoofdstuk uitgelicht.

3.1 Inwoners van de MRA in vier groepen voor geboorteplaats en verblijfsduur

Tussen 2013 en 2017 nam het inwonertal in de MRA toe van 2,34 miljoen naar 2,43 miljoen (+4%). Daarvan woonden er in 2017 845.000 in Amsterdam; in 2013 waren dat er 799.000 (+6%). Meer dan de helft van de inwoners in de MRA is er ook geboren (55%). Een kwart (25%) is in Nederland, maar buiten de MRA geboren. Acht procent is in het buitenland geboren en woont maximaal tien jaar in het land, 11% is in het buitenland geboren en woont 11 jaar of langer in Nederland.

Het aantal inwoners dat in het buitenland geboren is en maximaal 10 jaar in Nederland woont is toegenomen van 136.000 naar 199.000 (+47%). Daarmee neemt deze groep inwoners sterker toe dan de overige groepen die we hier onderscheiden.

Figuur 3.1 Inwoners MRA en Amsterdam in vier groepen, 2017 en 2013 (binnenste ring)

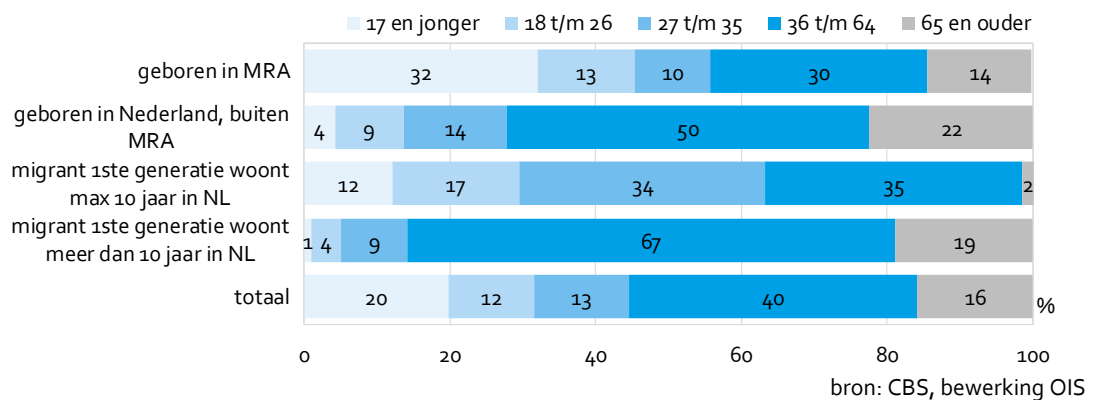
bron: CBS, bewerking OIS

In Amsterdam is in 2017 45% van de bevolking in de MRA geboren en een kwart elders in Nederland. Dertien procent is in het buitenland geboren en woont maximaal tien jaar in

Nederland, 17% is in het buitenland geboren en woont langer dan tien jaar in het land. In 2013 was het aandeel geboren in de MRA iets hoger (47%) dan in 2017. Het aandeel eerste generatie migranten dat korter dan tien jaar in Nederland woont was in 2013 10%, lager dan in 2017 (13%).

Als we voor de gehele MRA dezelfde vier groepen uitsplitsen naar leeftijd, valt op dat de leeftijdsverdeling tussen deze vier groepen behoorlijk verschilt. De groep eerste generatie migranten die 10 jaar of korter in de MRA wonen bestaat voor 12% uit kinderen tot en met 17 jaar. Voor de MRA in totaal is dat aandeel 20%. Logischerwijs is het aandeel kinderen groter binnen de groep inwoners die geboren is in de MRA: 32%. Het aandeel 18- tot en met 26-jarigen is voor de groep recentere immigranten met 17% groter dan gemiddeld in de MRA (12%). Dat geldt ook voor het aandeel 27- tot en met 35-jarigen (34% versus 13% gemiddeld in de MRA). De leeftijden 36 tot en met 64 jaar zijn binnen de groep recentere immigranten ondervertegenwoordigd en het aandeel 65-plussers is gering: 2% versus 16% gemiddeld in de MRA.

Figuur 3.2 Inwoners MRA in vier groepen, 2017, naar leeftijd

In 2013 zag de leeftijdsverdeling voor de MRA in totaal er ongeveer gelijk uit. Het enige verschil zien we bij het aandeel 65-plussers. Dat was in 2013 nog 15% en is in 2017 toegenomen tot 16%. De groep migranten die maximaal tien jaar in Nederland woont had in 2013 een jongere leeftijdsverdeling dan in 2017. Zo was in 2013 68% 35 jaar of jonger; in 2017 is dat 63%. Het aandeel in de leeftijd van 36-64 jaar is toegenomen van 31 naar 35%. Het aandeel 65-plussers was gering in 2013 en is dat in 2017 nog steeds (2%). De groep migranten die langer dan tien jaar in Nederland woont is langzaam aan het vergrijzen. In deze groep zagen we in 2013 meer personen van 35 jaar. Het aandeel 65-plussers nam toe van 15 naar 19%.

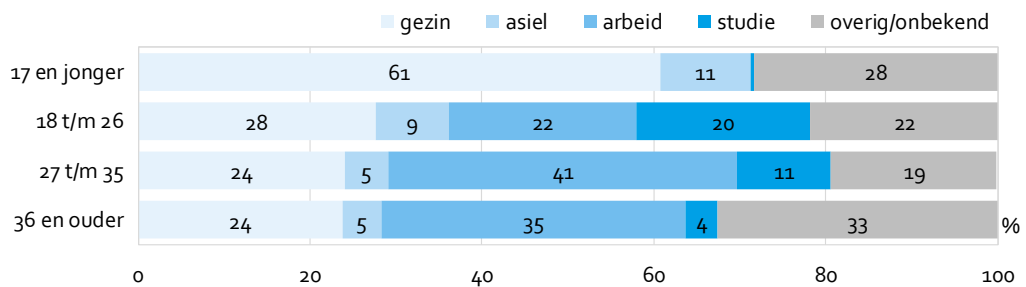
3.2 Migratiemotief

Figuur 3.2 laat zien dat iets meer dan de helft van de immigranten die tien jaar of korter in de MRA wonen, tussen de 18 en 35 jaar oud is. Overigens is deze leeftijdsgroep ook in de meerderheid bij binnenlandse migranten. Veelal hangen deze verhuizingen samen met veranderingen op het gebied van onderwijs, werk en huishouden. Deze achterliggende verhuisredenen zijn ook terug te zien in de cijfers over het migratiemotief. Onder kinderen van 17 jaar en jonger is gezinsmigratie het meest voorkomende migratiemotief (61%). 'Studie' is binnen de leeftijdsgroep 18 tot en met 26 jaar het vaakst geregistreerd als reden voor immigratie

(20%). Als we de cijfers voor Amsterdam afzonderlijk bekijken is dat aandeel nog iets groter: 24%. Het meest voorkomende migratiemotief onder de 18- tot en met 26-jarigen is overigens gezinsmigratie (28%). Daarnaast is ook arbeidsmigratie vaak geregistreerd (22%). Overigens is het mogelijk dat gezinsmigranten later alsnog werk hebben. Onder de groep 18-22-jarigen is voor 22% geen migratiemotief bekend. In 70% van de gevallen gaat het om immigranten met de Nederlandse nationaliteit.

Binnen de groep recentere immigranten van 27 tot en met 35 jaar is 'arbeid' het meest voorkomende migratiemotief (41%). Dat geldt eveneens voor de groep van 36 jaar en ouder (35%). Als we vergelijken met de situatie in 2013 valt vooral op dat het aandeel met onbekend migratiemotief veel geringer was in 2013. Dit zien we met name bij de oudste leeftijdsgroep van 36 jaar en ouder. In 2013 had 14% een onbekend migratiemotief. In 2017 is dat 33%. Het aandeel gezins- en arbeidsmigranten is binnen deze leeftijdsgroep afgenomen sinds 2013.

Figuur 3.3 Buitenlandse migranten max 10 jaar in Nederland, MRA, 2017, naar migratiemotief en leeftijd

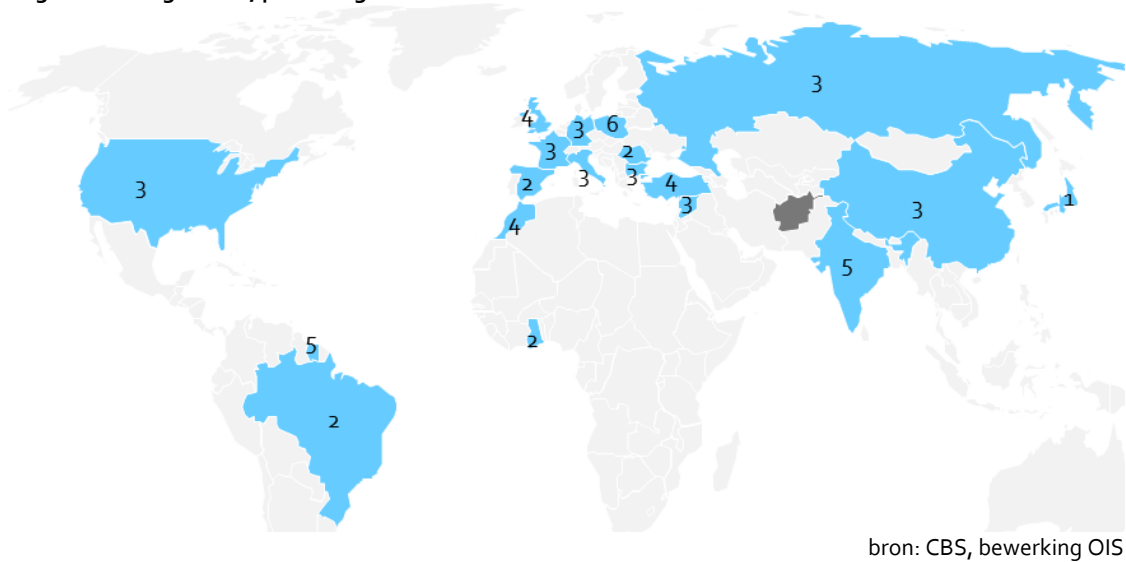
bron: CBS, bewerking OIS

3.3 Migratieachtergrond en verblijfsduur

In onderstaande wereldkaart zijn de landen weergegeven die we in 2017 terugzien in de top 20 meest voorkomende migratieachtergronden binnen de groep recente immigranten. Anders dan de migratie in de jaren zeventig en tachtig, is de variëteit aan landen groot en is er geen enkel land dat domineert. Wel zijn het vooral Europese landen die in deze top 20 voorkomen. Polen staat bovenaan in de lijst: in 2017 had 6% van de recentere immigranten in de MRA een Poolse migratieachtergrond. Daarna volgen Suriname en India (5%), het Verenigd Koninkrijk, Marokko en Turkije (4%). Onderaan de top 20 vinden we onder andere Rusland, Bulgarije en China (3%) en Roemenië, Ghana en Brazilië (2%).

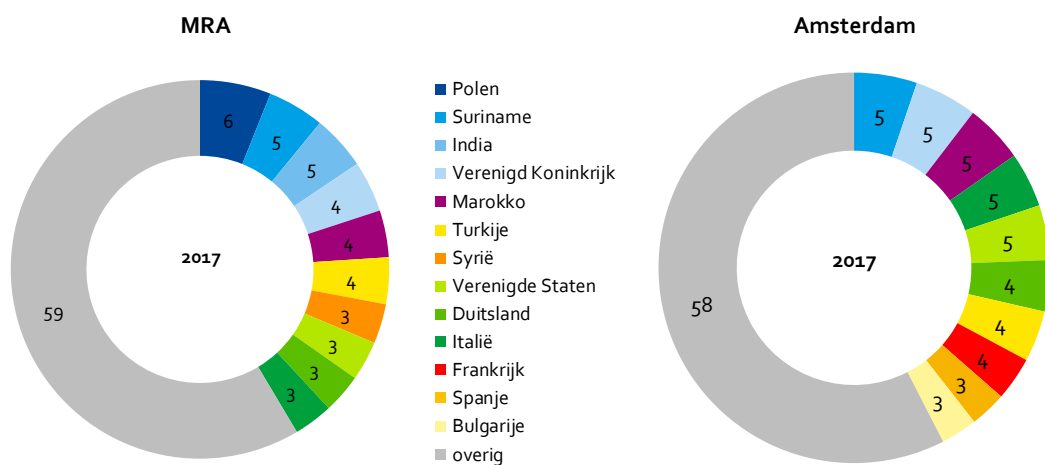
Op de kaart zien we in donkergrijs Afghanistan uitgelicht. Afghanistan kwam in 2013 nog wel voor in de lijst van 20 meest voorkomende migratieachtergronden, maar in 2017 niet meer. In plaats daarvan staat in 2017 Syrië op de lijst.

Figuur 3.4 Buitenlandse migranten max 10 jaar in Nederland, MRA 2017, naar top 20 meest voorkomende migratieachtergronden, percentages

Als we de cijfers voor Amsterdam apart bekijken, ziet de top 10 van meest voorkomende migratieachtergronden er iets anders uit. Zo komt Polen helemaal niet voor in de lijst: immigranten met een Poolse achtergrond vestigden zich dus niet zo vaak in de hoofdstad, maar wel in de overige gemeenten binnen de MRA. Ook India zien we niet terug in de top 10 meest voorkomende migratieachtergronden onder de groep recentere immigranten in Amsterdam, dat land komt net na Bulgarije op de 11^e plek (2,9%). Overigens is het aantal immigranten dat vanuit India naar Amsterdam komt sinds 2017 sterk toegenomen. Bulgarije komt, net als Spanje, niet voor in de tien meest voorkomende migratieachtergronden in de MRA. Bulgarije staat op positie 12 (2,9%) en Spanje op 15 (2,4%).

Figuur 3.5 Buitenlandse migranten max 10 jaar in Nederland, MRA en Amsterdam 2017, top 10 migratieachtergrond, percentages

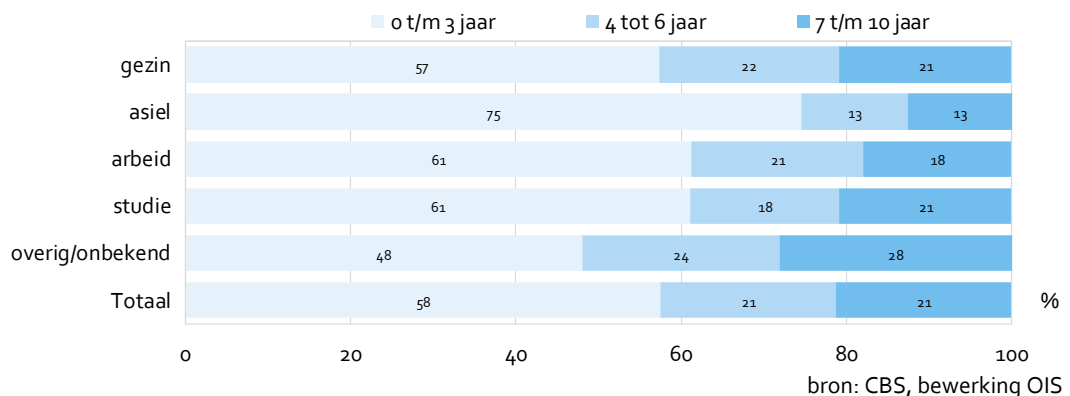

In 2013 zag de top 10 meest voorkomende achtergronden binnen de groep recentere immigranten er iets anders uit. Ook in 2013 stond Polen bovenaan de lijst, toen met 9.000 personen. In 2017 zijn dat er 12.000. India stond in 2013 op plaats 8 met 4.600 personen, in 2017 zijn dat er 9.300. Syrië en Italië stonden in 2013 niet in de top tien voor de MRA. In plaats daarvan zien we Bulgarije en China terug in de lijst. Voor Amsterdam zien we in 2013 Spanje niet terug in de lijst. In plaats daarvan staat Ghana in de top tien meest voorkomende migratieachtergronden.

In 2017 is 58% van de groep recentere buitenlandse migranten korter dan 4 jaar in het land. Een vijfde is vier tot zes jaar in het land en de overige 21% zeven tot en met 10 jaar. Voor alleen Amsterdam ziet deze verdeling er ongeveer gelijk uit, maar is het aandeel dat korter dan vier jaar in het land is iets groter: 59%. Als we de verblijfsduur per migratiemotief bekijken, valt op dat het aandeel dat korter dan vier jaar in Nederland is, het grootst is binnen de groep asielmigranten: 75%.

In 2013 was 51% korter dan vier jaar in Nederland. Voor alleen Amsterdam was dat aandeel 52%. We zien dus dat de verblijfsduur voor de groep migranten die maximaal tien jaar in Nederland is, tussen 2013 en 2017 korter is geworden. Dat geldt voor alle migratiemotieven behalve arbeid. Zo was in 2013 binnen de groep arbeidsmigranten 62% vier jaar of korter in Nederland; in 2017 is dat 61%.

Figuur 3.6 Buitenlandse migranten max 10 jaar in Nederland, MRA 2017, naar verblijfsduur in Nederland

3.4 Huishouden

In de hele MRA is 21% van de inwoners alleenstaand. Binnen de groep inwoners die geboren is in de MRA, is dat aandeel het laagst: 16%. Dat is niet gek, want in deze groep komen de meeste kinderen voor. Het hoogst is het aandeel eenpersoonshuishoudens binnen de groep recentere immigranten (32%). In 2013 was dat aandeel 30%.

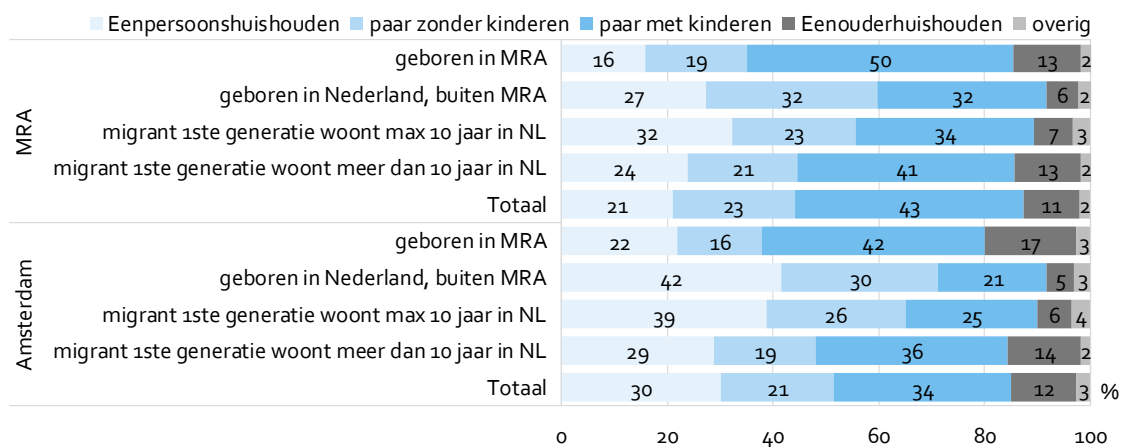
Binnen de groep immigranten die langer dan 10 jaar in Nederland wonen is het aandeel alleenstaanden 24% en binnen de groep die elders in Nederland geboren is, is 27% alleenstaand. Voor alle groepen geldt dat de meeste personen behoren tot een huishouden dat bestaat uit een paar met kinderen. Uiteraard is dat aandeel groot binnen de groep die geboren is in de MRA: 50%. Binnen de groep die elders in Nederland geboren is, is dat 32%. Van de groep immigranten

die maximaal tien jaar in Nederland woont, behoort 34% tot het huishoudentype 'paar met kinderen'.

Dat het aandeel eenpersoonshuishoudens binnen de groep recentere immigranten het grootst is, is niet onverwacht. Hiertoe behoren immers ook veel arbeids- en studiemigranten die als alleenstaande naar Nederland komen. De cijfers naar huishoudentype voor de afzonderlijke migratiemotieven (niet weergegeven) bevestigen dit beeld. Van de recentere immigranten met 'studie' als migratiemotief is 52% alleenstaand. Van degenen met 'arbeid' als migratiemotief is dat 40%.

Dezelfde cijfers voor alleen de gemeente Amsterdam komen nog iets hoger uit. In totaal is 30% van de inwoners in Amsterdam alleenstaand. In 2013 was dit aandeel gelijk. Van de groep recentere immigranten is in 2017 39% alleenstaand; iets lager dan voor de groep die elders in Nederland geboren is (42%). In 2013 was het percentage alleenstaanden binnen deze groepen respectievelijk 34% en 42%. Als we kijken naar het huishoudentype van de recentere migranten voor de verschillende migratiemotieven afzonderlijk, is het aandeel alleenstaanden in de stad voor de groep met studie als migratiemotief 55%. Voor degenen met arbeid als migratiemotief is dat 45%.

Figuur 3.7 Inwoners MRA in vier groepen, 2017, naar huishoudentype

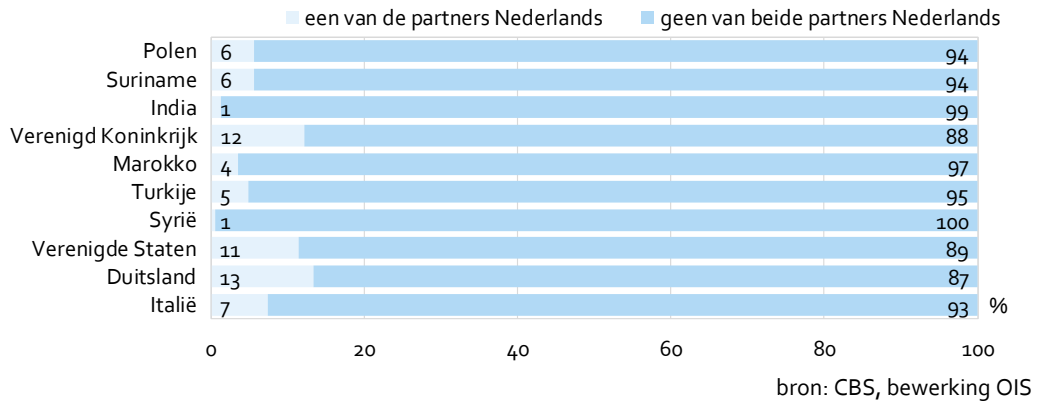
bron: CBS, bewerking OIS

Voor de groep recente migranten met een partner hebben we de migratieachtergrond van zowel de migrant als de partner bekeken. Overigens kan de partner van de migrant zelf ook tot de groep migranten behoren. Voor de MRA gaat het om 200.000 personen. Daarvan heeft 10% een partner zonder migratieachtergrond. Bij de overige 90% hebben beide partners een migratieachtergrond, maar dat hoeft niet hetzelfde land te zijn. Voor migranten met een Duitse, Britse of Amerikaanse migratieachtergrond is het percentage dat een Nederlandse partner heeft iets groter dan gemiddeld in de MRA.

Voor Amsterdam afzonderlijk zien we ongeveer dezelfde landen in het lijstje met de tien meest voorkomende migratieachtergronden voor de migranten met een partner. Van de 112.624 personen heeft gemiddeld 7% een partner zonder migratieachtergrond. Opvallend voor Amsterdam is Brazilië, dat op de 17^e plek met meest voorkomende herkomstgroepen staat voor

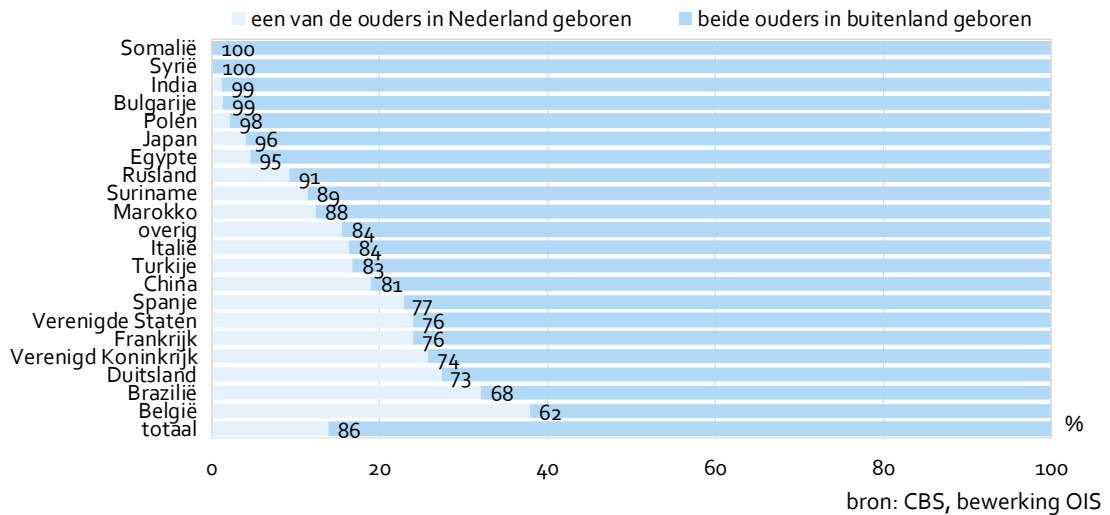
recentere migranten met partner. Binnen deze groep heeft 17% een partner zonder migratieachtergrond.

Figuur 3.8 Migranten max 10 jaar in Nederland, in MRA, 2017, naar 10 meest voorkomende migratieachtergronden en migratieachtergrond partner (N=199.514)

Van de 200.000 recente migranten met partner hebben we de kinderen in beeld gebracht. Dat zijn 24.000 kinderen tot en met 17 jaar. Daarvan heeft 14% één ouder die in Nederland geboren is. Voor de kinderen met een migratieachtergrond uit België (38%), Brazilië (32%), Duitsland (27%) en het Verenigd Koninkrijk (26%) is het aandeel dat een Nederlandsde ouder heeft het grootst. Voor kinderen uit Syrië, India en Bulgarije is dat aandeel het kleinst.

Figuur 3.9 Kinderen maximaal 10 jaar in Nederland, tot en met 17 jaar, in MRA, 2017, naar migratieachtergrond kind en geboortelanden ouders (N=24.000)

Samenvattend demografie

Het aantal recente buitenlandse migranten nam tussen 2013 en 2017 met 47% toe in de MRA. Dat is een sterkere toename dan de gemiddelde bevolkingstoename in de MRA (+3%). Het aandeel op de totale bevolking nam toe van 6% in 2013 naar 8% in 2017. In Amsterdam is dat van 10 naar 13%.

De groep recente immigranten is jonger dan de overige bevolking in de MRA: 51% is 18 tot en met 35 jaar oud. In de hele MRA is dat 28%.

De verblijfsduur van de de groep recente immigranten is korter geworden. In 2013 was 51% 3 jaar of korter in Nederland. In 2017 is dat 58%.

Recente immigranten zijn vaker alleenstaand dan de overige bevolking, en dat aandeel stijgt. In 2013 was 30% alleenstaand, in 2017 is dat 32%.

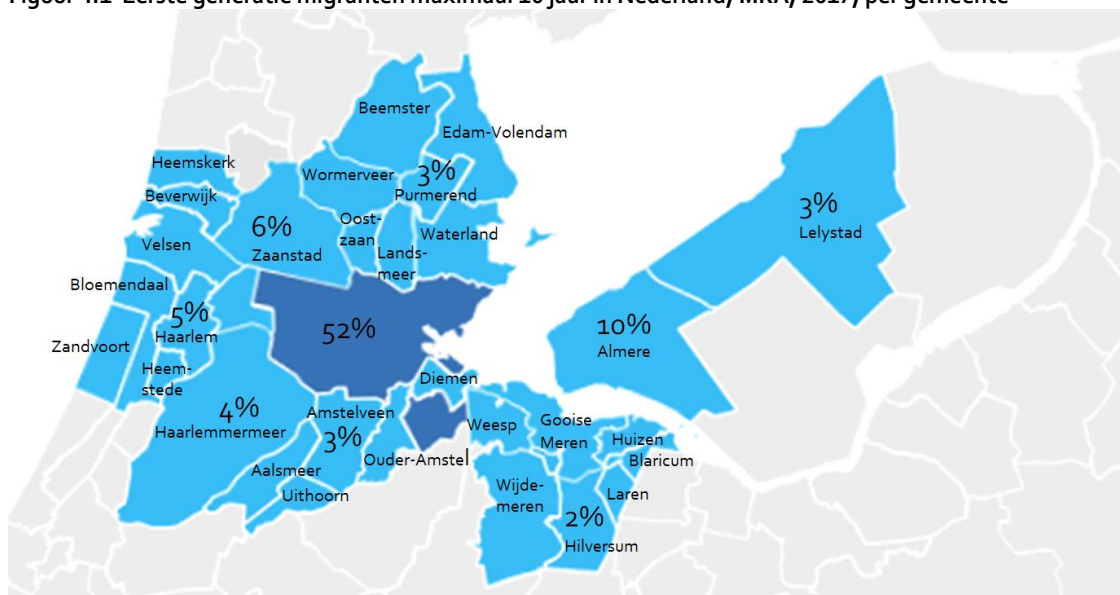
4 Wonen

Er heersen verschillende ideeën over de woningmarktpositie van de verschillende groepen inwoners van Amsterdam en de Metropoolregio. Er bestaan bijvoorbeeld aannames dat buitenlandse migranten (met hoge salarissen) een sterkere positie hebben op de woningmarkt waardoor de niet-migranten (geboren en getogen bewoners van de MRA regio) moeilijker aan een woning kunnen komen. Om hier meer inzicht in te krijgen, laten we in het onderstaande zien hoe de groepen verdeeld zijn over de MRA en hoe ze wonen. We kijken hierbij steeds naar personen en niet naar huishoudens.

4.1 Spreiding

Van alle eerste generatie migranten die maximaal 10 jaar in Nederland wonen, woont ruim de helft (52%) in de stad Amsterdam. In Almere woont 10%, in Zaanstad 6% en in Haarlem 5%. Vervolgens zien we 4% in Haarlemmermeer, 3% in Amstelveen, Lelystad en Purmerend en 2% in Hilversum. De overigen zijn over de rest van de MRA gemeenten verspreid, maar het aandeel dat in elk van deze gemeenten woont is kleiner dan 2%.

Figuur 4.1 Eerste generatie migranten maximaal 10 jaar in Nederland, MRA, 2017, per gemeente

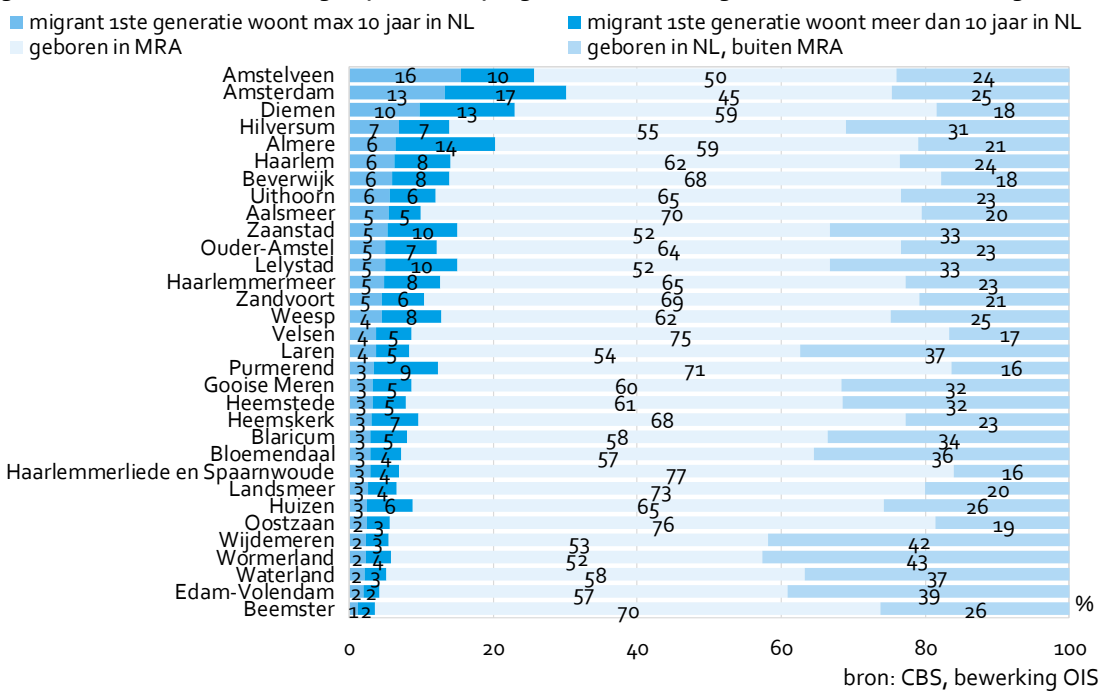
bron: CBS, bewerking OIS

Als we per gemeente bekijken hoe groot het aandeel migranten met een verblijfsduur van maximaal 10 jaar is op de totale populatie, zien we het grootste aandeel in Amstelveen (16%), Amsterdam (13%), Diemen (10%) en Hilversum (7%). Voor de overige gemeenten is het aandeel gering en bestaat de bevolking voornamelijk (50-70%) uit inwoners die in de MRA geboren zijn.

Als het gaat om inwoners die naar de regio zijn gekomen, dan is in deze gemeenten de groep binnenlandse migranten met 25-35% groter dan de beide groepen buitenlandse migranten.

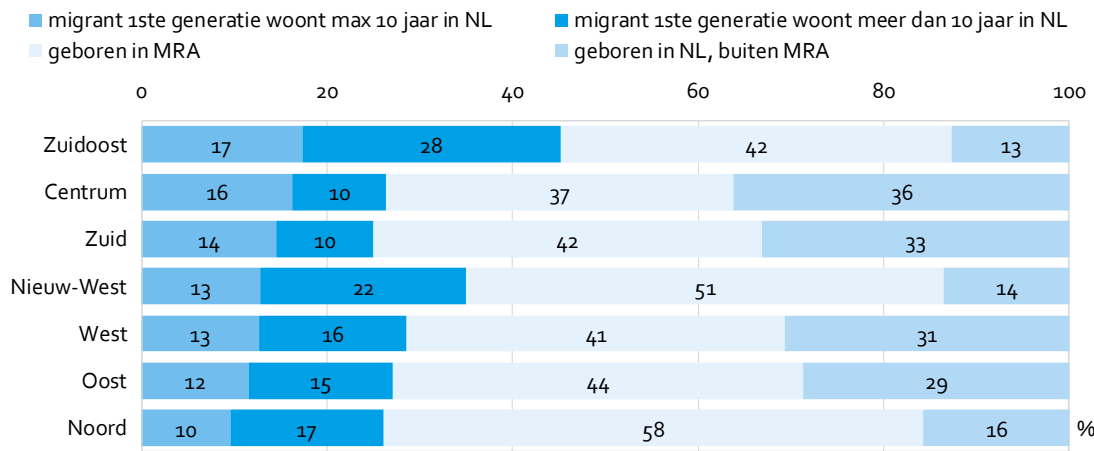
Voor de meeste gemeenten zien we tussen 2013 en 2017 een toename van het aandeel recente migranten en een afname van het aandeel inwoners dat in de MRA geboren is. In Amstelveen (van 11 naar 16%), Amsterdam (van 10 naar 13%), Hilversum (van 5 naar 7%) en Diemen (van 8 naar 10%) is het aandeel recentere migranten het sterkst toegenomen. In Edam, Oostzaan, Ouder-Amstel en Bloemendaal nam het aantal recente migranten met 60% of meer toe, maar nam het aandeel van deze groep in de totale bevolking minder sterk toe dan in de eerder genoemde gemeenten.

Figuur 4.2 Inwoners MRA in vier groepen, 2017, per gemeente, sortering naar aandeel recente immigranten

De onderstaande figuur laat zien hoe de verschillende groepen verdeeld zijn binnen de stadsdelen van Amsterdam. Het grootste aandeel eerste generatie migranten die maximaal 10 jaar in Nederland wonen, zien we in Zuidoost (17%) en Centrum (16%), en het kleinste aandeel in Noord (10%). Voor de binnenlandse migranten is het aandeel het grootst in het duurdere deel van Amsterdam (Centrum, Zuid en West). De in de MRA geboren inwoners zijn juist redelijk evenredig verdeeld over de stad. Ze zijn alleen iets minder aanwezig in Centrum en West. Voor de groep eerste generatie migranten die langer dan 10 jaar in Nederland woont, is het aandeel het grootst in Zuidoost en Nieuw-West.

Figuur 4.3 Inwoners Amsterdam per stadsdeel, naar vier groepen voor geboorteplaats en verblijfsduur, 2017

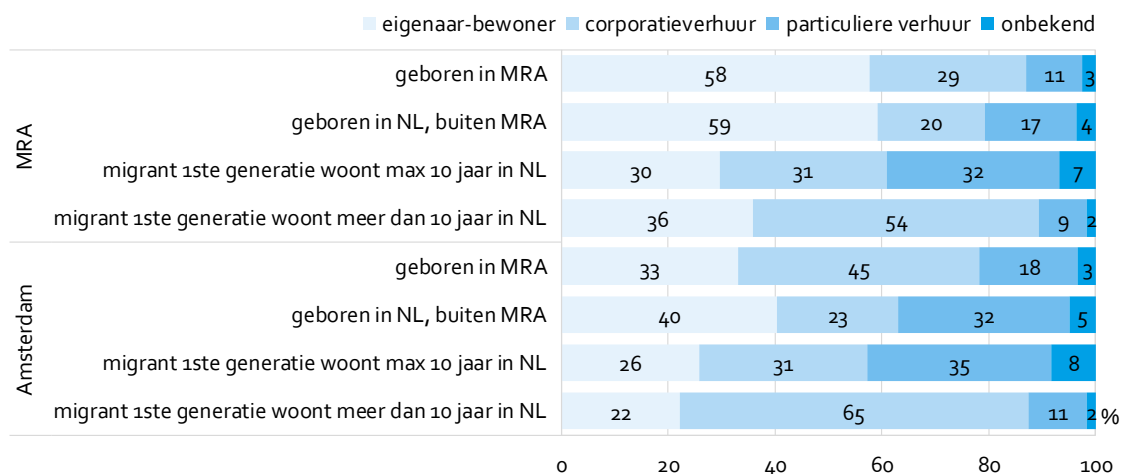

bron: CBS, bewerking OIS

4.2 Woonsituatie

In Amsterdam huren recente eerste generatie migranten relatief vaak particuliere woningen (35%) en het eigenwoningbezit is laag (26%). Beide groepen eerste generatie migranten zijn veel minder vaak eigenaar van de woning dan de binnenlandse migranten en inwoners die binnen de MRA zijn geboren. Ook als we alleen kijken naar inwoners van 36 jaar en ouder bestaat dit verschil. Dan heeft 50% van de binnenlandse migranten een eigen woning, tegenover 28% van de recente eerste generatie migranten. Op MRA niveau is dit verschil nog groter.

Figuur 4.4 Inwoners MRA en Amsterdam in vier groepen, 2017, naar eigendom van de woning

bron: CBS, bewerking OIS

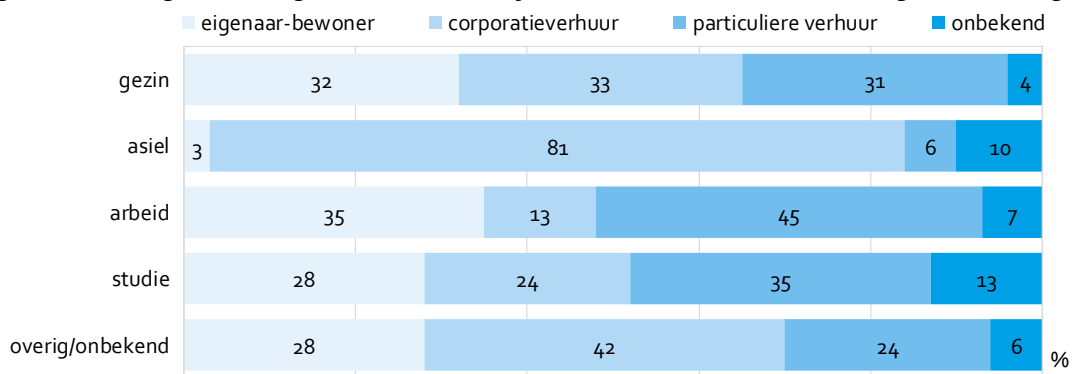
Opvallend is dat geboren MRA-inwoners in de MRA veel vaker eigenaar zijn van hun woning (58%) dan geboren MRA-inwoners in Amsterdam (33%). Daarnaast zien we dat geboren MRA-inwoners in Amsterdam vaker corporatiewoningen bewonen (45%), terwijl dit binnen de MRA als geheel veel minder het geval is (29%) en deze groep ook vaker de woning in eigen bezit heeft. Binnenlandse migranten in Amsterdam bewonen vaker woningen van particuliere verhuurders

(32%) dan binnenlandse migranten op MRA niveau (17%). Er zijn geen grote waarneembare verschillen in de woningmarktpositie van de vier groepen tussen de jaren 2013 en 2017.

Als we enkel naar de werknemers van de MRA kijken en dan de vier groepen vergelijken, valt op dat de groep eerste generatie migranten maximaal 10 jaar in Nederland vooral veel vaker particuliere verhuur bewoont dan binnenlandse migranten (38% versus 18%), maar ook vaker corporatieverhuur (23% versus 12%). Daarbij moet wel opgemerkt worden dat de corporatieverhuur ook vrije sector verhuur kan zijn en niet uitsluitend sociale huurwoningen betreft.

De woningmarktpositie van recente eerste generatie migranten verschilt per verblijfsdoel. Diegenen die met arbeid als hoofddoel naar Nederland zijn gekomen bewonen het minst vaak een corporatiewoning. Ze zijn vooral te vinden in woningen die particulier worden verhuurd of eigen bezit zijn. Van de recentere migranten die asiel als hoofdreden van immigratie hadden woont 81% in corporatieverhuur woningen.

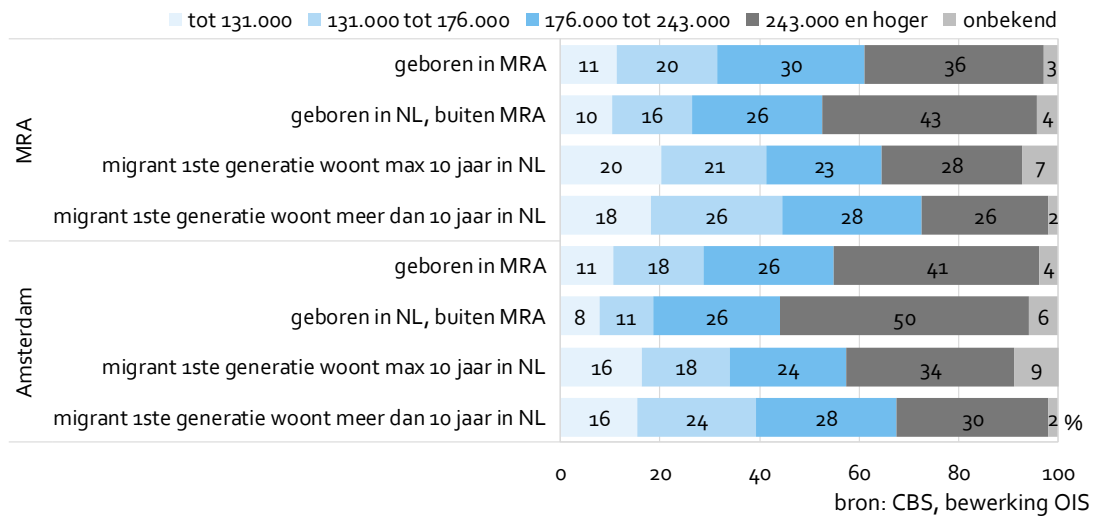
Figuur 4.5 Eerste generatie migranten maximaal 10 jaar in Nederland, MRA 2017, naar eigendom woning

bron: CBS, bewerking OIS

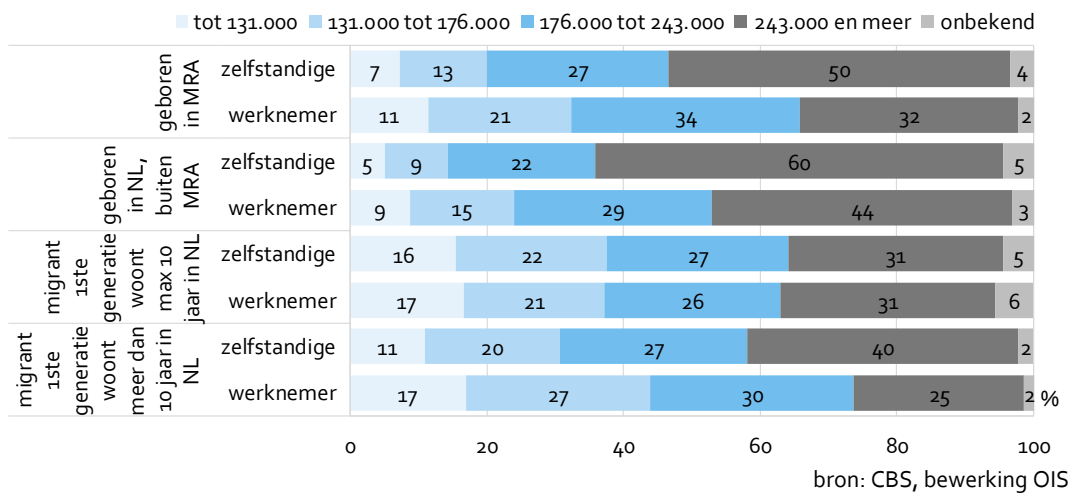
De eerste generatie recente migranten wonen zowel in woningen met een hoge als woningen met een lage WOZ-waarde. Dit in tegenstelling tot de binnenlandse migranten die vooral woningen uit het duurste segment bewonen. Ook de in de MRA geboren inwoners wonen veelal in woningen met de hoogste WOZ-waardes. Dit is veel minder het geval onder de eerste generatie migranten. Beide groepen eerste generatie migranten bewonen vaker woningen met een WOZ-waarde tot €243.000.

Figuur 4.6 Inwoners MRA en Amsterdam in vier groepen, 2017, naar woz-klasse van de woning

Ook als we alleen werknemers en zelfstandigen selecteren voor de vergelijking van de WOZ-waardes dan zien we een soortgelijk beeld als in de vorige figuur. In de onderstaande figuur zien we dat de werkende eerste generatie migranten, zowel diegenen die maximaal 10 jaar als diegenen die langer dan 10 jaar in Nederland wonen, minder vaak de woningen met de hoogste WOZ-waardes bewonen. Dit is in tegenstelling tot de werkenden die geboren zijn in MRA en de werkende binnenlandse migranten die veel vaker de woningen met de hoogste WOZ-waardes bewonen.

Figuur 4.7 Werknemers en zelfstandigen MRA in vier groepen, 2017, naar woz-klasse van de woning (N=671.000)

Al met al laten de bovenstaande cijfers zien dat in de MRA in het algemeen en Amsterdam in het bijzonder de groep binnenlandse migranten vaker in duurdere woningen woont. Daarnaast zijn de inwoners die in Nederland (zowel binnen als buiten de MRA) geboren zijn, vaker eigenaar van de woning. Dit beeld blijft overeind als we corrigeren voor de voornaamste activiteit of sociaaleconomische categorie van de inwoners en dus alleen werkende inwoners (als werknemer of zelfstandige) met elkaar vergelijken.

Samenvattend wonen

Van alle MRA-gemeenten is het aandeel recente buitenlandse migranten (maximaal 10 jaar in Nederland) op de totale bevolking het grootst in Amstelveen. Daarna volgen Amsterdam, Diemen en Hilversum. Binnen Amsterdam woont deze groep redelijk verspreid over de stad met iets meer nadruk op de stadsdelen Zuidoost, Centrum en Zuid.

Recente buitenlandse migranten huren relatief vaak bij een particulier (35%). Het eigenwoningbezit is laag (26%).

De binnenlandse migranten hebben een duidelijk sterkere positie op de woningmarkt dan de recente buitenlandse migranten. Zij wonen veelal in het duurdere deel van Amsterdam (Centrum, West, Zuid en Oost), hebben het vaakst een koopwoning (40%) en wonen vaker in woningen met hoge WOZ-waardes.

De positie van buitenlandse migranten die langer dan 10 jaar in NL wonen is minder sterk dan die van de recente buitenlandse migranten. Zij wonen vaker in de goedkopere delen van de stad (Nieuw-West en Zuidoost) en wonen vaker in de corporatievoorraad (65%) met lagere WOZ-waardes.

5 Opleiding, werk en inkomen

De regio heeft al decennia lang een grote aantrekkingskracht op mensen die er willen studeren, werken en wonen. Met de regio gaat het economisch gezien goed. In hoeverre dat ook geldt voor de vier groepen inwoners brengen we in dit hoofdstuk in beeld. Hierbij kijken we naar het opleidingsniveau, de voornaamste inkomensbron, werk en de hoogte van het inkomen.

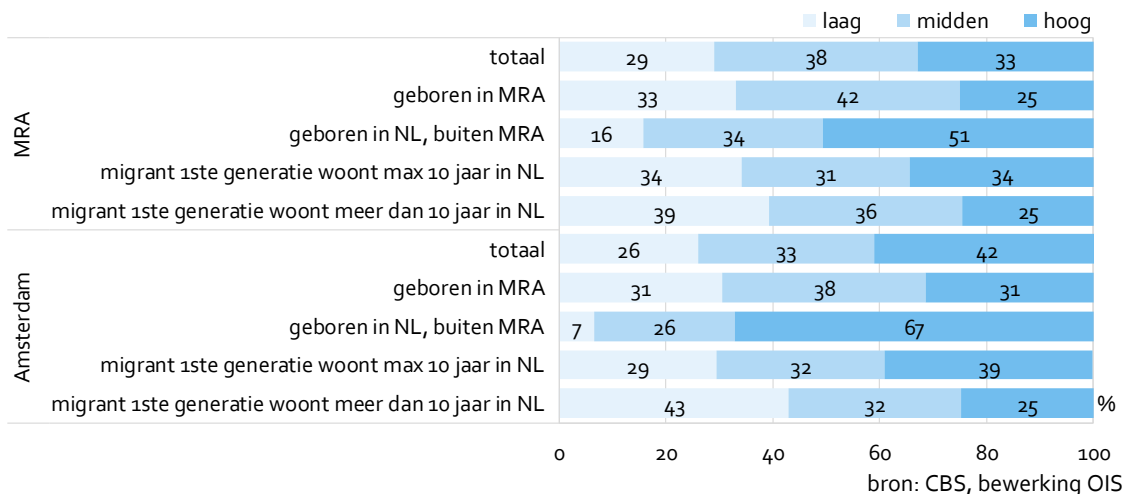
5.1 Opleidingsniveau

Gemiddeld genomen is zo'n 30% van de MRA inwoners laag opgeleid, 40% middelbaar en 30% hoog opgeleid. Met 34% is het aandeel hoog opgeleiden onder de recente eerste generatie migranten groter dan onder niet-migranten en onder de eerste generatie migranten die langer dan 10 jaar in Nederland wonen. Het aandeel hoog opgeleiden is het grootst onder de binnenlandse migranten; 51% tegenover 25% van de niet-migranten en de 1ste generatie migranten die langer dan 10 jaar in Nederland wonen.

Het opleidingsniveau in Amsterdam ligt iets hoger dan gemiddeld in de MRA. In Amsterdam is 25% laag opgeleid, iets meer dan 30% middelbaar en zo 'n 40% hoog opgeleid. Van de recente eerste generatie migranten is 39% hoog opgeleid. De grootste groep hoog opgeleiden vinden we bij de binnenlandse migranten in Amsterdam (67% versus 51% in de MRA).

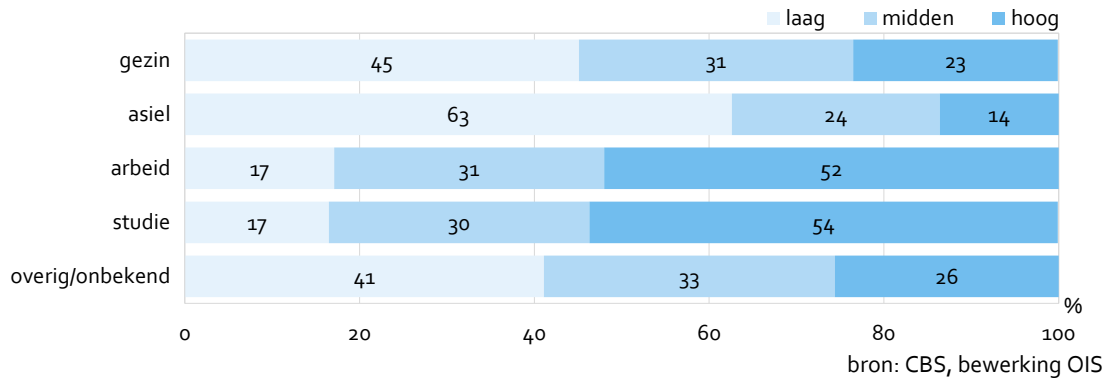
Voor 2013 was het aandeel hoog opgeleiden binnen alle groepen kleiner dan in 2017. Voor recente immigranten steeg dit aandeel in de MRA van 33% in 2013 naar 34% in 2017. Voor de groep binnenlandse migranten zien we een sterkere stijging: van 44% in 2013 naar 51% in 2017. Voor alleen Amsterdam steeg dit aandeel in dezelfde periode van 64% naar 67%.

Figuur 5.1 Inwoners MRA en Amsterdam van 15 t/m 74 jaar in vier groepen, 2017, naar opleidingsniveau (N=1.819.000)

De onderstaande grafiek geeft weer dat de groep eerste generatie recentere migranten die voor arbeid of studie naar Nederland zijn gekomen, vooral uit hoog opgeleiden bestaat. Iets meer dan 50% is hoog opgeleid. Onder migranten die gezin of asiel als migratiemotief hebben is het aandeel hoog opgeleiden kleiner.

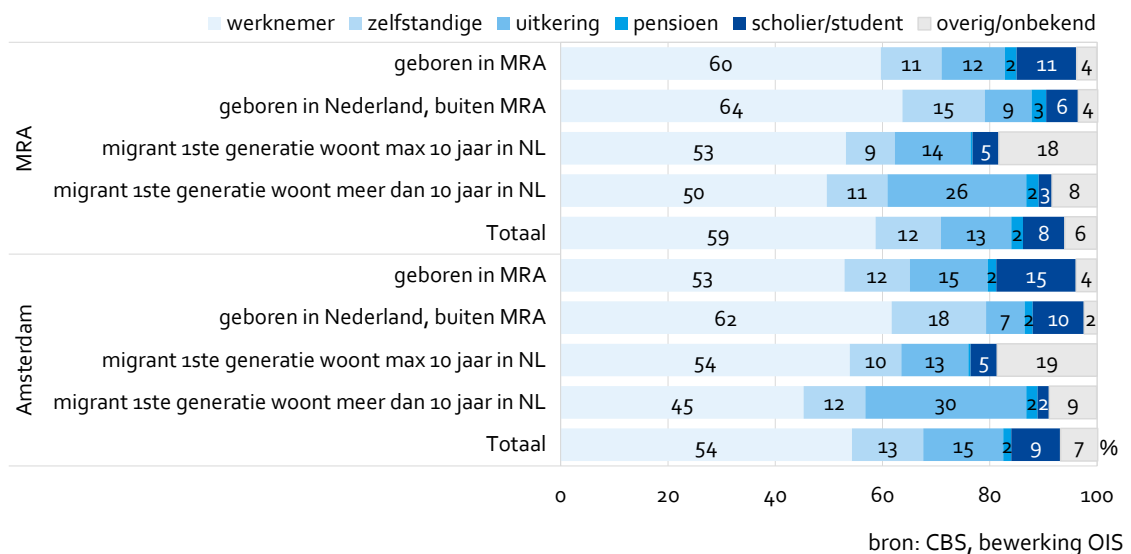
Figuur 5.2 Eerste generatie recentere migranten van 15 t/m 74 jaar per verblijfsdoel, MRA 2017, naar opleidingsniveau (N=137.000)

5.2 Sociaaleconomische categorie

Sociaaleconomische categorie of voornaamste activiteit is door het CBS bepaald door inkomenshoogtes van verschillende bronnen te vergelijken. Als iemand én werkt én een uitkering krijgt dan wordt op basis van de bron van het hoogste inkomen bepaald wat de voornaamste activiteit is. Dat kan dus ook uitkering zijn als daar het hoogste inkomen vandaan komt.

Figuur 5.3 inwoners MRA en Amsterdam 18 t/m 64 jaar in vier groepen, 2017, naar sociaaleconomische categorie (N=1.558.000)

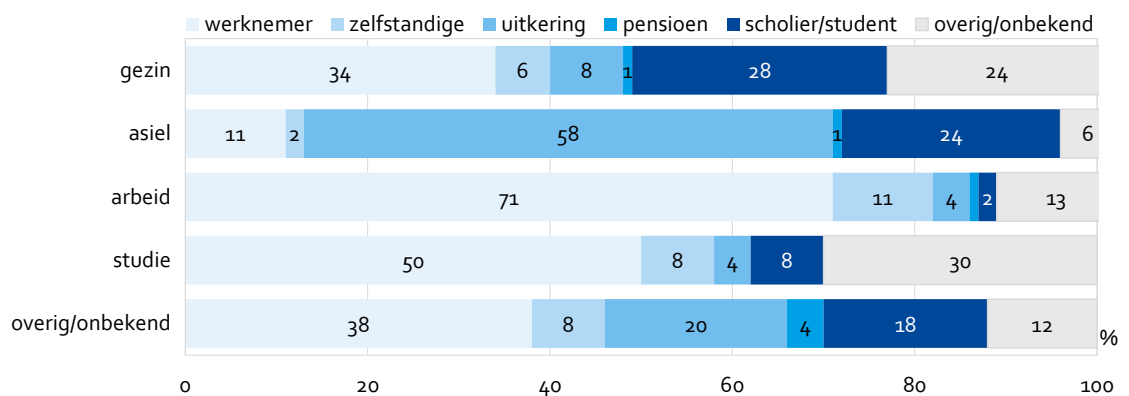
Bovenstaande figuur laat zien dat van de 18 t/m 64 jarige eerste generatie recente migranten 62% werk (als werknemer of zelfstandige) als voornaamste activiteit heeft. Dit is bijna gelijk aan

de groep eerste generatie migranten die langer dan 10 jaar in Nederland woont, maar lager dan bij de groepen MRA inwoners die buiten de MRA (79%) en binnen de MRA zijn geboren (71%).

Onder de recente eerste generatie migranten zien we een iets hoger percentage met uitkering als voornaamste inkomensbron dan bijvoorbeeld onder de MRA inwoners die buiten de regio zijn geboren. Onder de groep eerste generatie migranten die langer dan 10 jaar in Nederland woont, is het aandeel met uitkering als voornaamste inkomensbron het grootst (26%). Het zou kunnen dat onder deze groep het migratiemotief veelal anders dan arbeid was, maar voor deze groep is het migratiemotief minder goed bekend. Het zou ook kunnen dat deze mensen initieel wel met arbeidsintenties zijn gekomen en na verloop van tijd arbeidsongeschikt zijn geraakt of zonder baan zijn komen te zitten. Het beeld op MRA niveau is vergelijkbaar met het beeld van Amsterdam.

De verschillen tussen 2017 en 2013 zijn klein. Van de recente eerste generatie migranten had in 2013 60% werk als voornaamste inkomensbron tegenover 62% in 2017. Tegelijkertijd is het aandeel recente eerste generatie migranten met een uitkering als voornaamste inkomensbron toegenomen van 10% naar 14%.

Figuur 5.4 Eerste generatie migranten maximaal 10 jaar in Nederland, MRA 2017, naar sociaaleconomische categorie

bron: CBS, bewerking OIS

Bovenstaande figuur laat zien dat voor de eerste generatie migranten die maximaal 10 jaar in Nederland wonen, het verblijfsdoel wel degelijk uitmaakt voor de voornaamste activiteit die ze hebben. Van de groep die voor arbeid naar Nederland is gekomen heeft 82% werk als voornaamste inkomensbron. Echter, van de groep die asiel als hoofreden had om naar Nederland te komen is de voornaamste inkomensbron voor het merendeel (58%) uitkering. Aangezien inwoners van alle leeftijden zijn meegenomen, zien we dat ook een groot deel (24%) van de asielmigranten school/studie als voornaamste activiteit heeft.

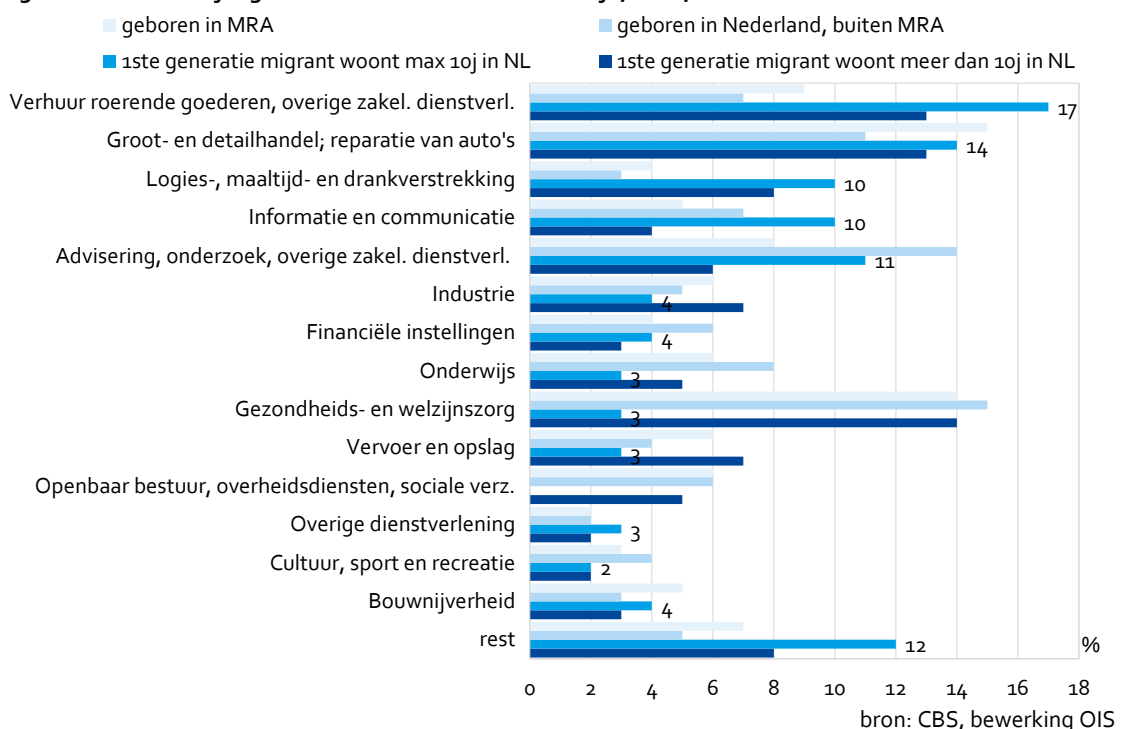
5.2.1 Sectoren van werk

Als we inzoomen op enkel de werkzame inwoners van de MRA en naar de sectoren van werk kijken, dan zien we dat de recente eerste generatie migranten vooral werkzaam zijn in de sectoren 'verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening', 'groot- en

detailhandel' en de sector 'logies-, maaltijd- en drankverstrekking'. De figuur hieronder is zodanig gesorteerd dat de sectoren waar de meeste recente migranten werken bovenaan staan.

Van de groep eerste generatie recente immigranten werkt 17% in de sector 'Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening'. Binnen de eerste generatie immigranten die langer dan 10 jaar in Nederland wonen is dat aandeel 13%. Voor de groepen binnenlandse migranten en inwoners die in de MRA geboren zijn is dit aandeel kleiner (7-9%). Tot deze sector behoren bijvoorbeeld bedrijven die auto's, consumentenartikelen en machines verhuren of leasen, maar ook uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling, reisorganisaties, beveiliging en opsporingsdiensten, schoonmaakbedrijven en hoveniers.

Figuur 5. 5 18 t/m 64 jarige MRA inwoners die werkzaam zijn, 2017, naar sectoren van werk

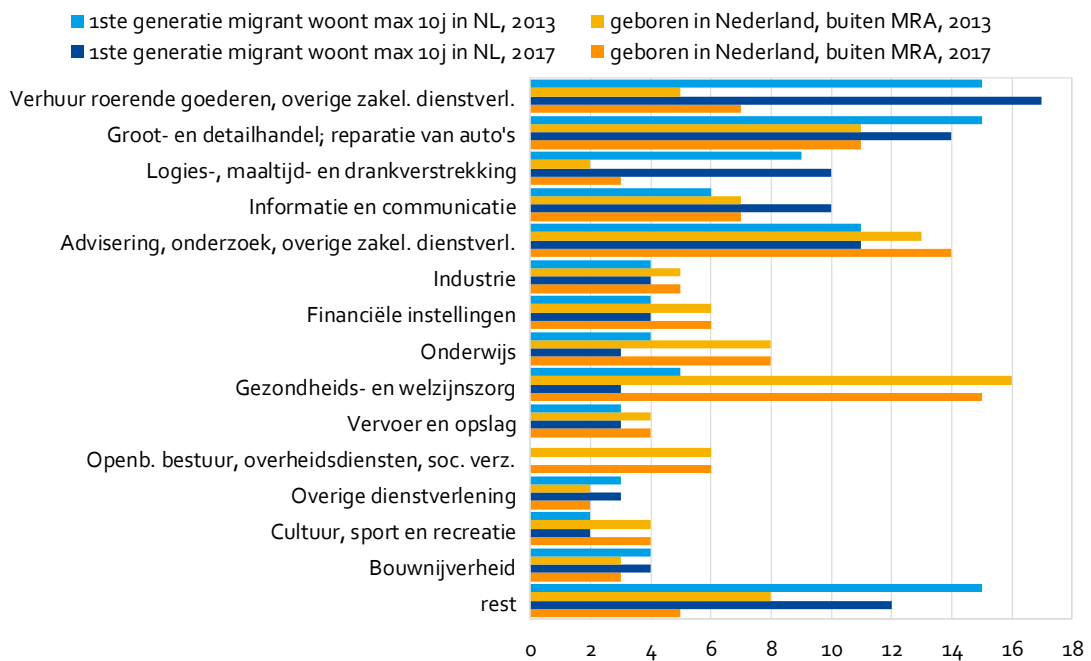
Ook zien we onder de eerste generatie migranten (zowel de recentere als diegenen die langer dan 10 jaar in Nederland wonen) een groter aandeel dat in de sector 'logies-, maaltijd- en drankverstrekking' werkt (8-10%) dan bij de andere twee groepen MRA inwoners (3-4%). Daarnaast werken van de eerste generatie recente migranten relatief veel mensen binnen de sector 'informatie en communicatie' (10%) vergeleken met de overige groepen (4-7%). Hiertoe behoren ook veel banen in de ict.

Opvallend is dat het aandeel werkzaam in de quartaire sector bij de recente migranten veel kleiner is dan bij de andere groepen. De andere groepen inwoners werken vaker in de gezondheids-en welzijnszorg (13%), terwijl dat aandeel onder de recente migranten maar 3% is. Ook werkt maar 3% van de recente immigranten in de sector onderwijs. Dat aandeel is groter bij de inwoners die in Nederland (binnen of buiten de MRA) geboren zijn (6-8%).

Het is helaas niet mogelijk om iets te zeggen over de precieze beroepen waarin deze groepen werken. Wel kunnen we er grofweg vanuit gaan dat de hogere functies vaker te vinden zijn in bijvoorbeeld de sectoren financiële instellingen en 'advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening'. Opvallend is dat de recente eerste generatie migranten en de in Nederland maar niet in MRA geboren en vaker in de sector en 'advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening' werken dan eerste generatie migranten die langer dan 10 jaar in Nederland woont en degenen die in de MRA geboren zijn. Dit sluit aan bij de observatie dat de meeste buitenlandse bedrijven in de regio een locatie voor onderzoek en ontwikkeling openen, het regionale hoofdkantoor of een service center of de marketing- en salesafdeling vestigen⁴. Het is aannemelijk dat deze bedrijven ook eerste generatie migranten aantrekken als werknemers of juist hoog opgeleide binnenlandse migranten.

In de onderstaande figuur worden de verschillen in de sectoren van werk tussen de jaren 2013 en 2017 getoond voor twee groepen: de groep recente eerste generatie migranten en de inwoners die in Nederland maar buiten de MRA geboren zijn.

Figuur 5.6 18 t/m 64 jarige MRA inwoners die werkzaam zijn, 2013 en 2017, naar sectoren van werk

bron: CBS, bewerking OIS

Bij de groep eerste generatie recente migranten zien we een toename in het aandeel werkenden in de sector 'verhuur van roerende goederen en overige zakelijke diensten' van 15% naar 17% tussen 2013 en 2017. Voor de groep die in Nederland maar buiten de MRA geboren is zien we ook een toename, van vijf naar zeven procent. Het aandeel werkzaam in de ICT is toegenomen van zes naar tien procent voor de recente eerste generatie migranten. Voor de groep die vanuit elders in Nederland in de MRA is komen wonen, is dat aandeel gelijk gebleven op zeven procent.

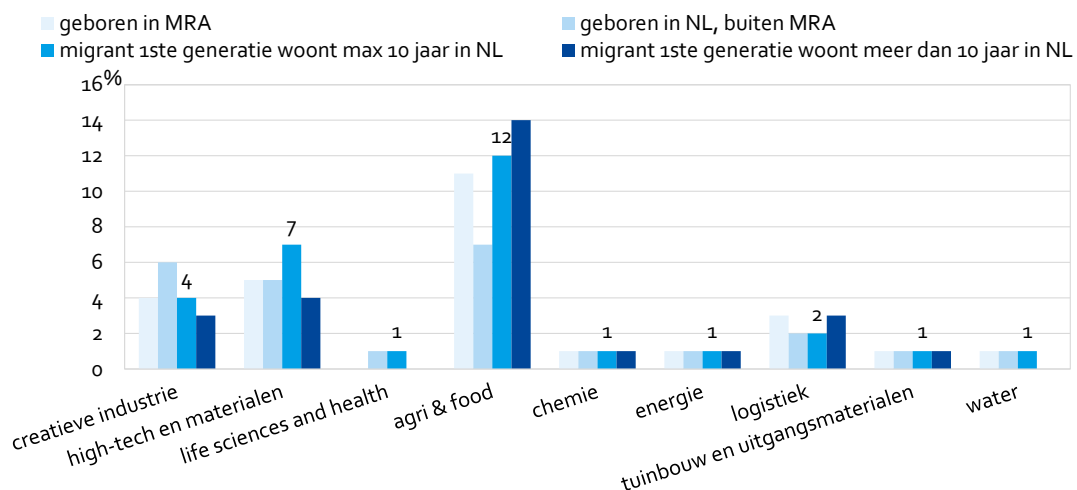
⁴ <https://www.metropoolregioamsterdam.nl/buitenlandse-bedrijven-zorgen-voor-forse-banengroei-in-mra/>

5.2.2 Topsectoren

Nederland heeft gekozen om specifiek te investeren in negen topsectoren om concurrerend te blijven op internationaal niveau. De zogeheten sectoren agri&food, chemie, creatieve industrie, energie, high-tech systemen en materialen, logistiek, life-sciences and health, tuinbouw en uitgangsmaterialen en water kenmerken zich door een hoge arbeidsproductiviteit, export en investeringen in onderzoek en ontwikkeling en zijn daarom als topsectoren aangewezen⁵.

In de onderstaande grafiek laten we zien in hoeverre de inwoners van de Metropoolregio Amsterdam werkzaam zijn in een van deze topsectoren. Eerste generatie migranten die maximaal 10 jaar in Nederland wonen, werken vaker in de sector high-tech en materialen (8%) dan andere groepen (4-5%) MRA inwoners van 18 t/m 64 jaar.

Figuur 5.7 werkende inwoners MRA 18 t/m 64 jaar, 2017, naar topsectoren (N=915.000)

bron: CBS, bewerking OIS

Volgens de Amsterdam Economic Board kwamen recent in de MRA de meeste nieuwe bedrijven erbij in de sectoren financieel-zakelijke dienstverlening, ICT en technologie, de bio- en gezondheidswetenschappen ('life sciences & health') en de creatieve industrie⁶. Binnen deze topsectoren zien we dat van de recente eerste generatie werkende migranten 2,7% in de creatieve industrie werkt, 8% in de high-tech en materialen en 0,6% in life sciences en health. Opvallend is dat werkenden die geboren zijn in Nederland maar buiten de MRA vaker in de creatieve industrie (3,8%) werken en minder vaak (5,2%) in de topsector high-tech en materialen dan deze eerste generatie migranten.

⁵ <https://www.topsectoren.nl/>

⁶ <https://www.metropoolregioamsterdam.nl/buitenlandse-bedrijven-zorgen-voor-forse-banengroei-in-mra/>

Topsectoren

Agri&food keten: primaire productie, voedingsmiddelenindustrie, groot- en detailhandel, overig

Chemie: aardolieverwerking, chemische industrie, rubber- en kunststofindustrie

Creatieve industrie: kunst, cultureel erfgoed, media en entertainment industrie, creatieve zakelijke dienstverlening

Energie: aardgas, duurzame energie: pre-exploitatiefase, gerelateerde activiteiten

High-tech systemen en materialen: metaalindustrie, vervaardiging van machines en apparaten, vervaardiging van transportmiddelen, overig

Life sciences & health: farmacie, medische instrumenten, onderzoek en ontwikkeling

Logistiek/Transport en opslag: transport en overslag, opslag, dienstverlening en supportactiviteiten

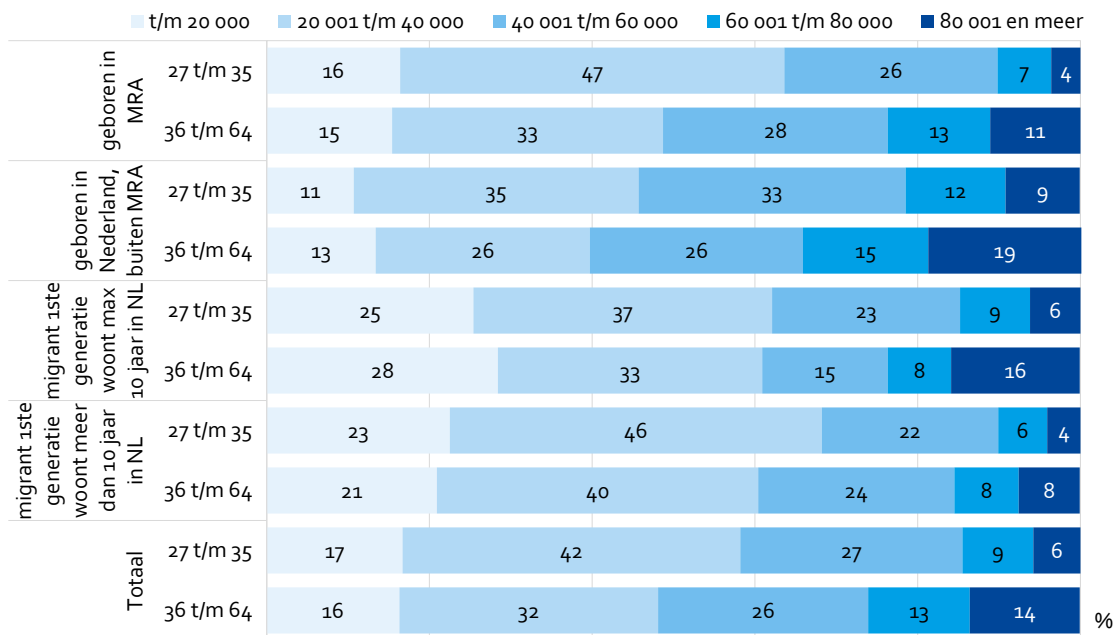
Tuinbouw en uitgangsmaterialen: primaire productie, overig

Water en maritieme maakindustrie: watertechnologie, deltatechnologie, kennis en advies

5.2.3 Inkomen

Naast de vraag in welke sectoren de inwoners van MRA werken is er ook de vraag hoe de inkomensverdeling onder deze groepen eruit ziet. De onderstaande figuur laat voor de vier groepen inwoners afzonderlijk voor de leeftijdsgroepen 27 t/m 35 en 36 t/m 64 jaar de verdeling van de jaarinkomens zien.

Figuur 5. 8 Werkende inwoners MRA 27/64 jaar in vier groepen, 2017, naar leeftijd en inkomen (N=970.000)

bron: CBS, bewerking OIS

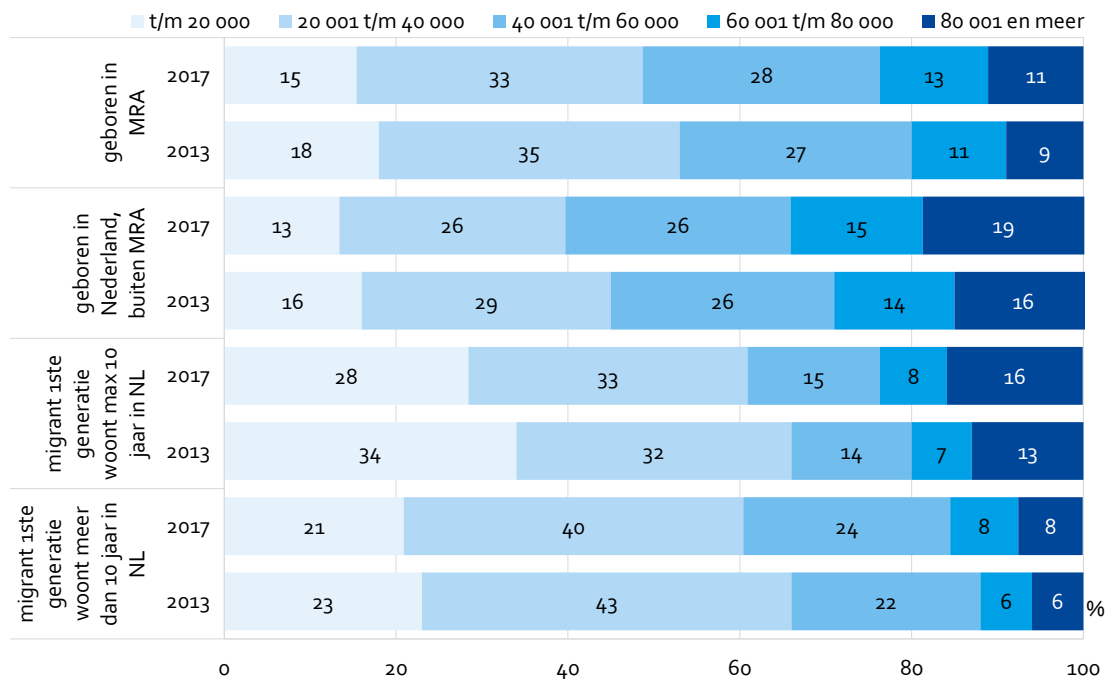
Het aandeel werkenden met de hoogste inkomens is het grootst onder de groep binnenlandse migranten vanaf 36 jaar: 19%. Voor de groep recente eerste generatie is dat 16%, voor inwoners

die in de MRA geboren zijn 11% en voor de groep eerste generatie die langer dan 10 jaar in Nederland zijn 8%. Ook als we kijken naar de inkomens van 60.000 tot 80.000 is het aandeel onder de binnenlandse migranten groter (15%) dan onder de recente buitenlandse migranten (8%). Ook onder de in de MRA geboren inwoners is het aandeel dat 60.000-80.000 verdient groter (13%) dan onder de recente buitenlandse migranten.

Bij de jongere leeftijdsgroep is het aandeel met een inkomen vanaf 40.000 binnen de groep eerste generatie recente migranten 40%. Onder de in Nederland maar buiten de MRA geboren inwoners is dat 54%. Voor de inwoners die in de MRA geboren zijn is dat aandeel 37% en voor de eerste generatie migranten die langer dan 10 jaar in Nederland wonen 32%.

Ten opzichte van 2013 zijn de inkomens van alle groepen, inclusief de recente groep eerste generatie migranten, verschoven naar hogere inkomensgroepen. Van de 36 t/m 64 jarige recente migranten had 34% in 2013 een inkomen van 40.000 euro of hoger. In 2017 is dat 39%. Voor de groep binnenlandse migranten zien we dat in 2013 56% een inkomen van 40.000 euro of hoger had en 60% in 2017. Bij de groep eerste generatie migranten die langer dan 10 jaar in Nederland wonen steeg het aandeel met een inkomen van 40.000 euro of hoger van 34% in 2013 naar 39% in 2017. Bij de groep inwoners die in de MRA zijn geboren steeg dit van 47% in 2013 naar 52% in 2017.

Figuur 5. 9 Werkende inwoners MRA 36/64 jaar in vier groepen, 2013 (N=682.000) en 2017 (N=708.000), naar inkomen

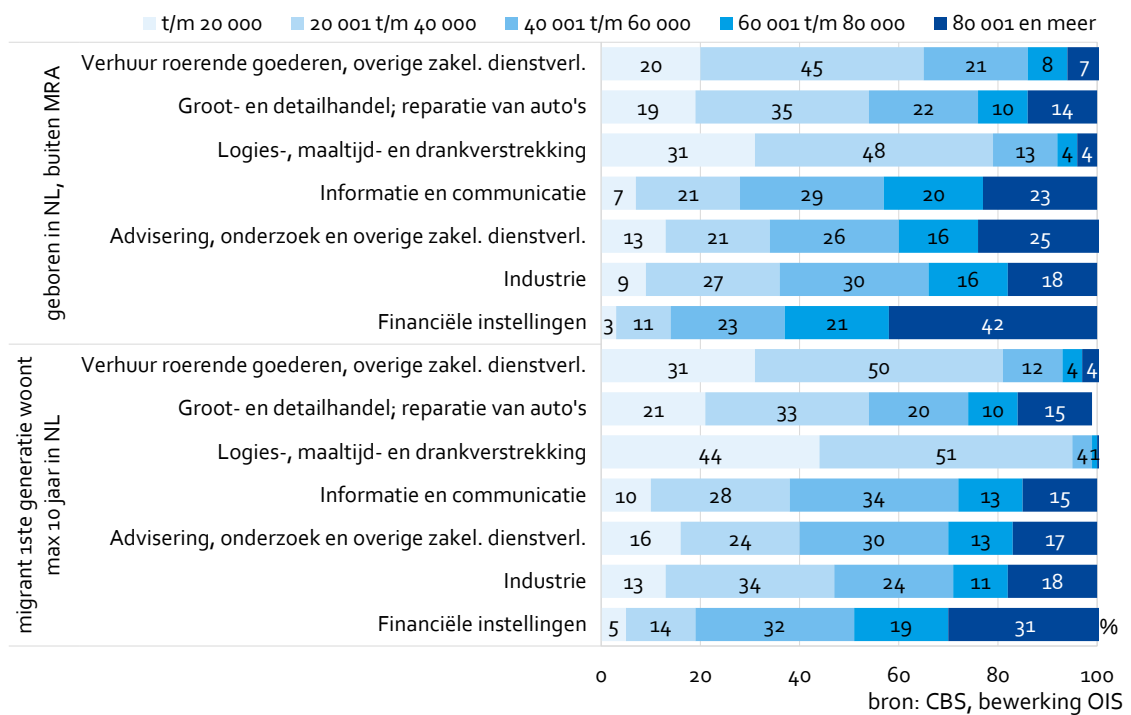
bron: CBS, bewerking OIS

De inkomensverdeling van de werkende inwoners verschilt als we kijken naar de verschillende sectoren afzonderlijk. In onderstaande figuur geven we de inkomens weer voor werkenden in een aantal veel voorkomende sectoren. Het grootste aandeel hoge inkomens zien we in de

financiële sector. De werkenden in de sector logies-, maaltijd- en drankverstrekking hebben over het algemeen een relatief laag inkomen.

Vergeleken met de groep inwoners die in Nederland maar buiten de MRA geboren zijn, heeft de recente eerste generatie migranten over het algemeen lagere inkomens. In de financiële sector verdient 31% van de eerste generatie migranten meer dan 80.000 euro. Bij de groep binnenlandse migranten is dit 42%. In de sector 'verhuur van roerende goederen en overige zakelijke diensten is het aandeel met een inkomen van 40.000 euro of hoger 20% voor de recente eerste generatie migranten versus 36% voor de binnenlandse migranten. In de sector logies-, maaltijd- en drankverstrekking verdient 95% van de recente eerste generatie migranten niet meer dan 40.000 euro. Voor de binnenlandse migranten is dit aandeel 92%.

Figuur 5. 10 Werkende inwoners MRA 18/64 jaar in vier groepen, 2017, naar sector en inkomen

Samenvattend opleiding, werk en inkomen

De groep recente buitenlandse migranten heeft minder vaak werk als voornaamste inkomensbron (62%) dan inwoners die geboren zijn in de MRA (71%) en binnenlandse migranten (79%).

Recente buitenlandse migranten zijn vaker hoog opgeleid dan gemiddeld (34% versus 30%), maar minder vaak dan de binnenlandse migranten (51%). Het aandeel hoog opgeleiden nam voor de recente buitenlandse migranten minder sterk toe tussen 2013 en 2017 (+1 procentpunt) dan voor de binnenlandse migranten (+7 procentpunt).

De inkomenspositie van de groep recente buitenlandse migranten is minder sterk dan die van de binnenlandse migranten. Het aandeel met hoge inkomens (60.000 of meer) is 24% voor de recente buitenlandse migranten. Voor de binnenlandse migranten is dat 34%. Voor alle groepen nam tussen 2013 en 2017 het aandeel met hoge inkomens toe met 4 procentpunt.

De groep recente buitenlandse migranten werkt vaker binnen de sector 'verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening' (17%) dan inwoners die in Nederland geboren zijn (5-7%). Ook werken zij vaker in de sector 'Logies-, maaltijd- en drankverstrekking' (10%) dan inwoners die in Nederland geboren zijn (3-4%).

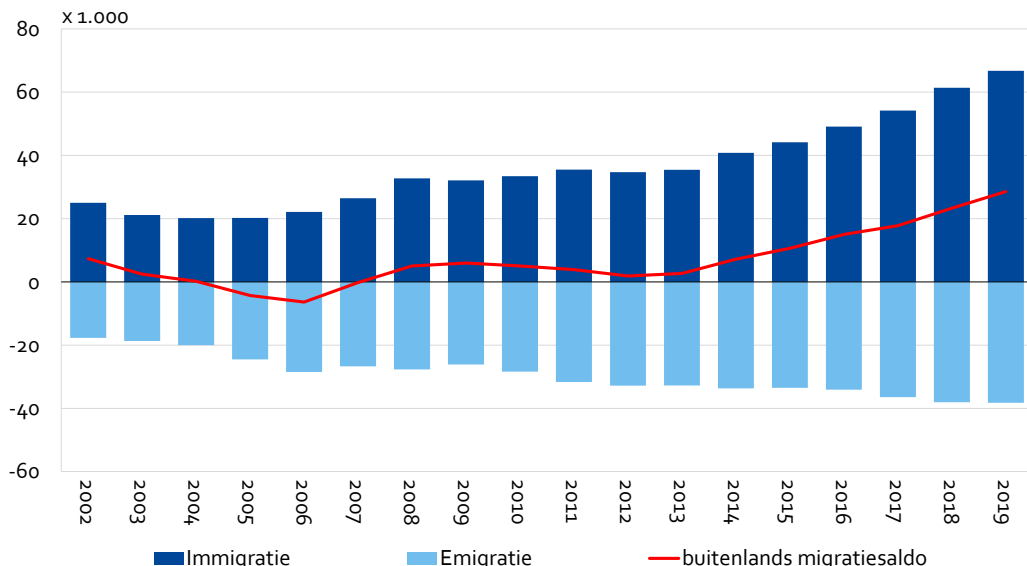
6 Trend

Deze migratiemonitor zal in de komende jaren herhaald worden en laat na verloop van tijd de ontwikkeling van de bevolkingssamenstelling in de Metropoolregio zien. In de huidige rapportage beginnen we met de situatie in 2017, afgezet tegen die in 2013. Om nu toch al iets te kunnen zeggen over een langere onderzoeksperiode schetsen we de migratiestromen in de MRA sinds 2002. Vervolgens brengen we de verblijfsduur in beeld van de groep buitenlandse migranten die zich in de loop van 2007 in de regio vestigde. Hoe lang bleven zij in de regio, en hoe lang in Nederland?

6.1 Vestiging en vertrek in de MRA sinds 2002

Sinds 2014 zorgt de buitenlandse migratie voor een steeds sterkere toename van het aantal inwoners in de MRA. Het is vooral de immigratie die toeneemt. Zo immigreerden in 2019 67.000 mensen naar de MRA. In 2013 waren dat er ruim 35.000. Tegelijkertijd is ook de emigratie vanuit de MRA toegenomen, maar deze toename is minder sterk. Waar de immigratie in 2019 88% hoger was dan in 2013, was dat voor de emigratie slechts 18%. Door de immigratie en emigratie samen (ofwel het buitenlands migratiesaldo) nam de populatie in de MRA toe met 28.500 inwoners in 2019. In 2013 waren dat er nog geen 3.000.

Figuur 6.1 Toe- of afname van de bevolking in de MRA door immigratie en emigratie

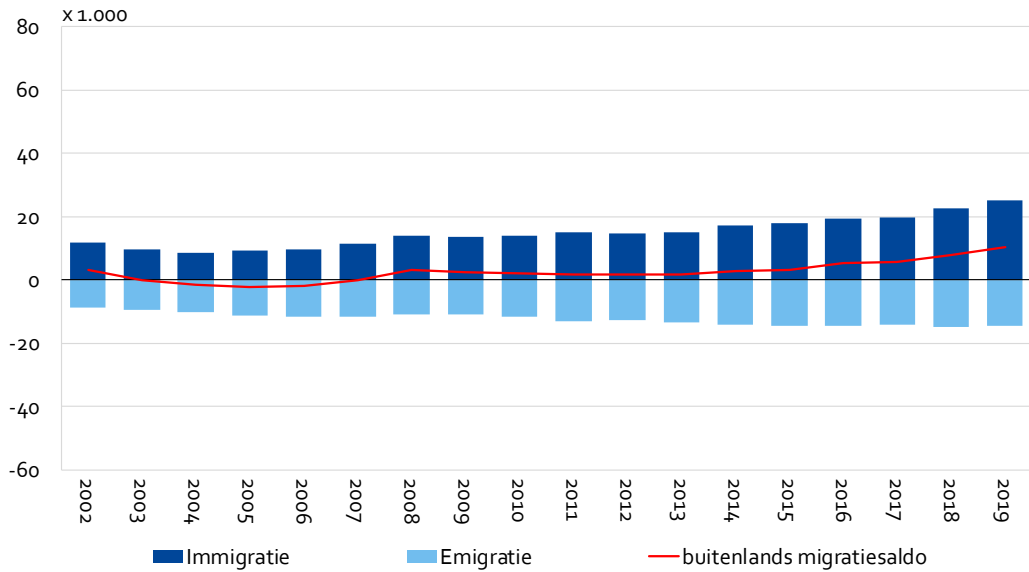

bron: [CBS](#), bewerking OIS

De toename van de immigratie zien we vooral terug in Amsterdam. Zo'n 63% van de immigranten die zich in 2019 in de MRA vestigden, streek neer in Amsterdam. In 2013 was dat aandeel 58%. Toch speelt de MRA een steeds grotere rol in het verloop van de migratie. Want ondanks dat een groot deel van de immigranten naar de MRA zich in eerste instantie in

Amsterdam vestigt, nemen de overige gemeenten in de MRA steeds meer van deze immigranten op bij een vervolghuizing. Als deze groep na een tijdelijk verblijf in Nederland uiteindelijk weer emigreert, zien we dat terug in de emigratiecijfers. In Amsterdam nam de emigratie toe van ruim 19.000 in 2013 naar bijna 24.000 in 2019 (+23%). Vanuit de overige gemeenten van de MRA emigreerden in 2013 52.000 inwoners, en in 2019 62.000 (+19%).

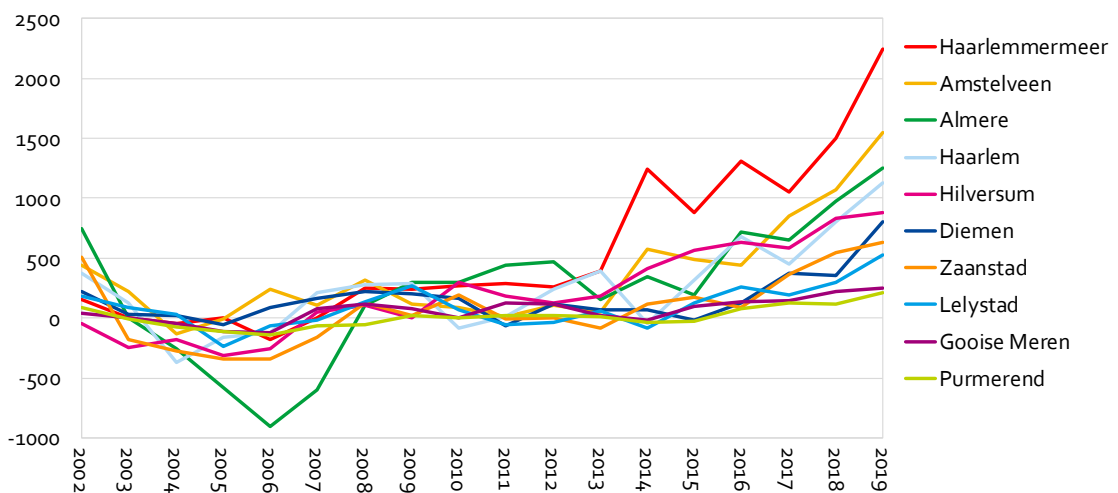
Figuur 6.2 Toe- of afname van de bevolking in de MRA (exclusief Amsterdam) door immigratie en emigratie

bron: CBS, bewerking OIS

In figuur 6.3 is het buitenlands migratiesaldo weergegeven voor tien gemeenten in de MRA. Het zijn de MRA gemeenten, op Amsterdam na, waarhet inwonertal in 2019 het sterkst toenam door migratie vanuit het buitenland.

Figuur 6.3 Vestigings- of vertrekoverschot door buitenlandse migratie, selectie van gemeenten in de MRA, 2002-2019

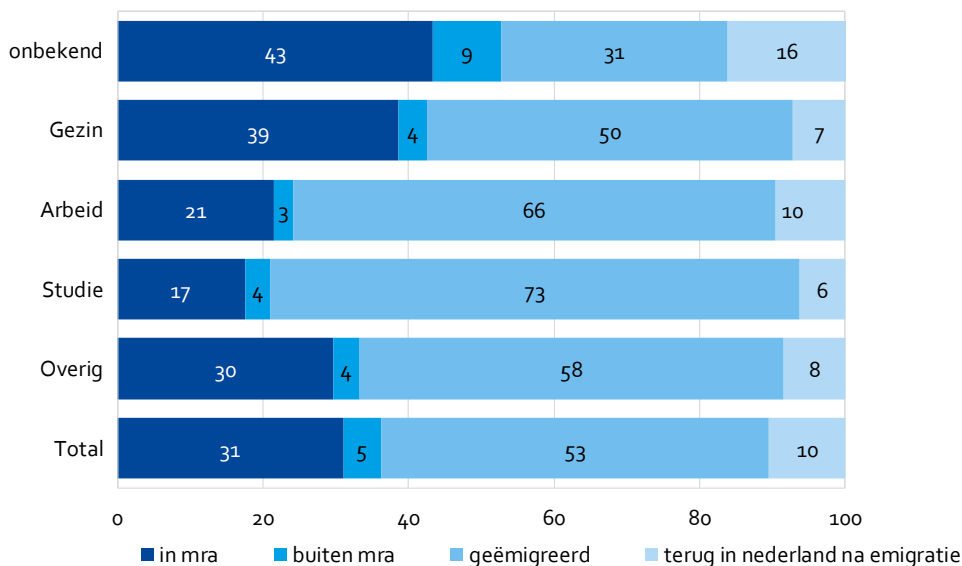
bron: CBS, bewerking OIS

Vooraf in Haarlemmermeer, Almere, Amstelveen en Haarlem nam het buitenlands migratiesaldo vanaf 2013 sterk toe. Ook in Hilversum, Diemen, Zaanstad en Lelystad zien we een sterke toename. Voor de gemeenten Gooise Meren en Purmerend was de toename geleidelijker.

6.2 Buitenlandse migranten uit 2007: waar zijn ze 10 jaar later?

In de loop van 2007 vestigden 27.000 immigranten zich in de MRA. Op 1 januari 2018 woonde 31 procent daarvan nog in de MRA. Ruim de helft (53%) was geëmigreerd. Daarnaast was 10 procent terug in Nederland na emigratie, en woonde 5 procent nog steeds in Nederland, maar niet meer in de MRA.

Figuur 6.4 Buitenlandse migranten in de MRA sinds 2007, naar migratiemotief en verblijfplaats in 2018 (N=27.000)

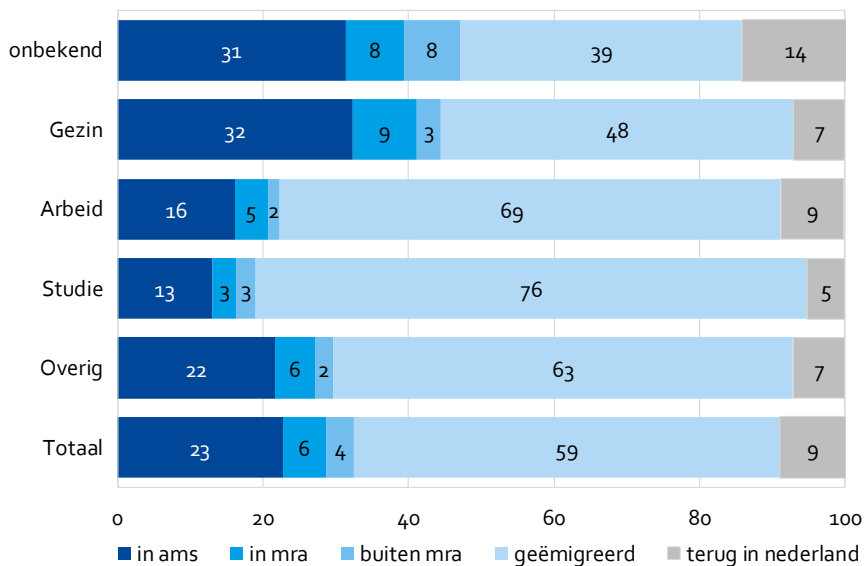
bron: CBS, bewerking OIS

De verblijfsduur verschilt al naargelang het migratiemotief van de migrant. Zo zien we bij immigranten van wie het migratiemotief onbekend is (7.000 personen), het grootste percentage dat in 2018 nog aanwezig is (43%). Na deze groep zijn het de gezinsmigranten die in 2018 nog het vaakst in de MRA wonen (39%). Immigranten die in 2007 aangaven dat ze voor studie naar Nederland kwamen, blijven het kortst. Van hen woont in 2018 17% nog in de MRA. Overigens verschilt dit niet veel met de groep voor wie arbeid als migratiemotief is vastgelegd. Daarvan woont in 2018 21% nog in de MRA.

De immigranten die naar Amsterdam kwamen (15.000 van de 27.000) bleven gemiddeld iets korter in Nederland dan immigranten die zich in andere delen van de MRA vestigden. Zo woonde in 2018 nog 23% in de stad, waar dat voor de hele MRA 31% was. Ook voor de afzonderlijke migratiemotieven zien we een kortere verblijfsduur in Amsterdam. Zo was in 2018 nog 31% van de groep met onbekend migratiemotief (3.000 personen) in de stad, waar dat voor de hele MRA 43% was. Van de gezinsmigranten is 32% nog in de stad (MRA: 39%) en van de arbeidsmigranten

16% (MRA: 21%). Ook onder de studiemigranten die in de stad neerstreken is het aandeel dat er in 2018 nog was, kleiner: 13% in Amsterdam versus 17% in de MRA.

Figuur 6.5 Buitenlandse migranten in Amsterdam sinds 2007 naar migratiemotief en verblijfplaats in 2018 (N=15.000)

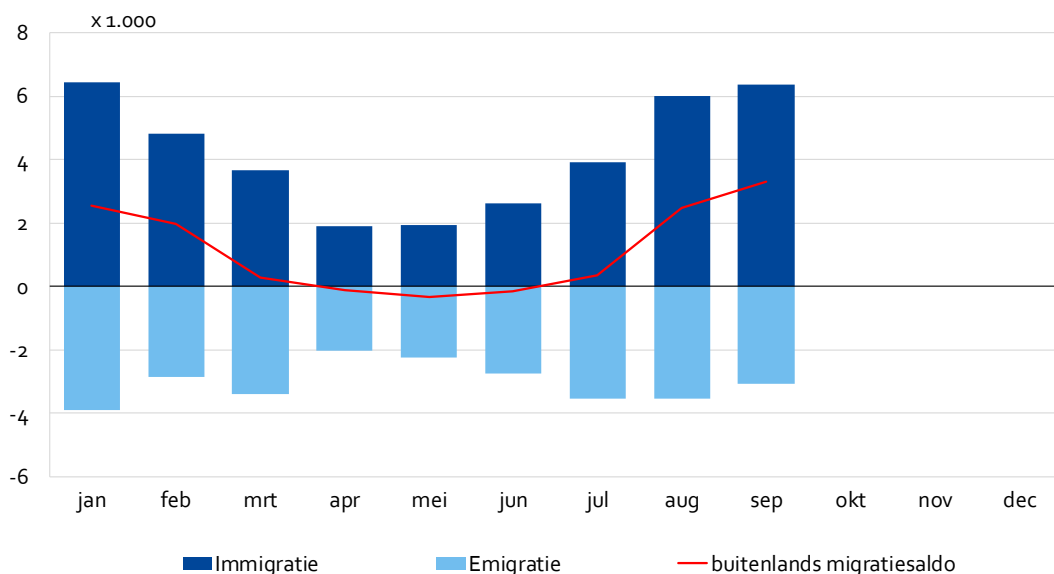
bron: CBS, bewerking OIS

7 Actuele ontwikkeling en effecten corona

Op het moment dat de plannen voor deze monitor werden gemaakt, was de immigratie voor het zevende opeenvolgende jaar toegenomen en was de buitenlandse migratie de belangrijkste oorzaak van de bevolkingsgroei in de MRA. Op het moment van schrijven aan deze rapportage is er voor het eerst sinds tijden sprake van bevolkingskrimp in de MRA. Vooral in Amsterdam neemt het inwonertal - sinds de eerste besmettingen met het coronavirus - af. De verhoogde sterfte, maar meer nog het uitblijven van immigratie zijn hier de oorzaak van. Hoe deze trend zich zal ontwikkelen is nu nog niet eenvoudig te voorzien. In dit hoofdstuk reflecteren we op die mogelijke ontwikkeling aan de hand van actuele trends en gebruiken we de bevindingen uit de eerdere hoofdstukken om verwachtingen voor de toekomst op te stellen.

Het patroon van vestiging en vertrek in de MRA vanuit het buitenland is enigszins seizoensgebonden. Zo is de immigratie meestal hoog in januari, vakt dan af, en piekt in augustus, wanneer veel buitenlandse studenten zich in de regio vestigen. Met deze kennis is het verloop van de immigratie sinds januari 2020 niet vreemd. De afname van het aantal immigranten in april is echter wel opvallend. Van april tot en met juni was het buitenlands migratiesaldo negatief: de emigratie was hoger dan de immigratie. Onder meer heeft deze afname te maken met het sluiten van landsgrenzen en het stilleggen van vliegverkeer.

Figuur 7.1 Toe- of afname van de bevolking in de MRA door immigratie en emigratie, per maand, 2020 (voorlopige cijfers)

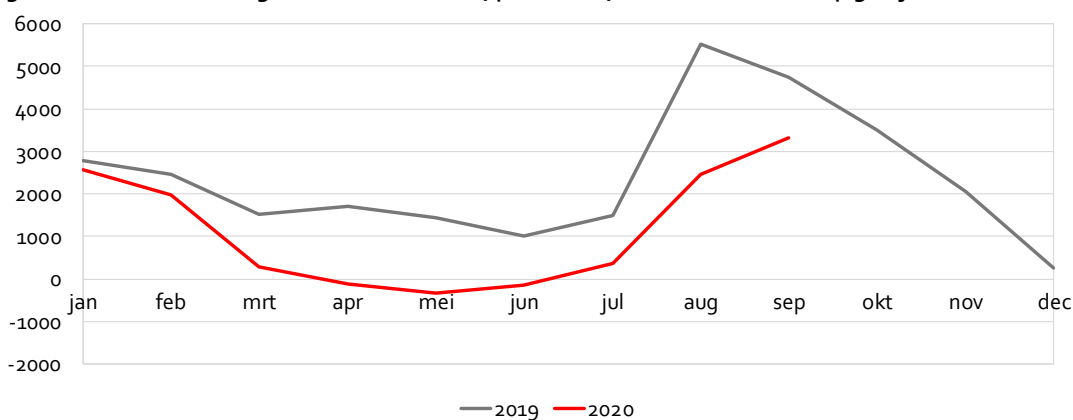
bron: [CBS](#), bewerking OIS

Het is nog de vraag hoe de buitenlandse migratie zich in de tweede helft van 2020 zal ontwikkelen. In augustus, de maand waarin veel buitenlandse studenten zich vestigen in de regio, bedroeg de immigratie 6.023. Daarmee blijft de immigratie achter bij vorig jaar, toen zich

9.934 immigranten in de regio vestigden. Ook in september 2020 was het aantal immigranten (6.380) in de MRA lager dan in september 2019 (8.176). Het is goed mogelijk dat de wereldwijde onzekerheid vanwege de coronacrisis het animo om in het buitenland te gaan studeren dit jaar verder doet afnemen. Tegelijkertijd kan het aantal studenten dat zich vanuit Nederland inschrijft bij de onderwijsinstellingen toenemen vanwege diezelfde onzekerheid.

Figuur 7.2 laat voor de 2019 en 2020 de som zien van het aantal immigranten en emigranten in de MRA per maand. Hieruit blijkt duidelijk dat het migratiesaldo ook in september nog ver onder het niveau van 2019 lag.

Figuur 7.2 Buitenlands migratiesaldo in de MRA, per maand, 2019 en 2020 (voorlopige cijfers)

bron: [CBS](#), bewerking OIS

De sectoren die in 2020 het hardst geraakt zijn door de coronacrisis zijn de detailhandel, luchtvaart, taxi- en toerwagenbedrijven, horeca, reisorganisaties en de recreatie- en cultuurbranche. De groep recente eerste generatie migranten werkt het vaakst in de verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening, de groot- en detailhandel, logies-, maaltijd- en drankverstrekking en informatie en communicatie (waaronder ict-bedrijven).

Voor veel sectoren wordt in 2021 weer groei verwacht, maar niet volledig⁷. Voor de horeca is de verwachting dat er in 2021 een sterke groei is, maar daarmee komt de sector nog niet terug op het oude niveau. Ook voor de zakelijke dienstverlening, de sector transport- en opslag en de industrie is de verwachting dat de groei van komend jaar de krimp van afgelopen jaar nog niet compenseert. Voor de bouw wordt nog een verdere daling verwacht.

Gezien de huidige economische ontwikkeling, de verwachting voor de korte termijn en de grote onzekerheid hierin, is het niet eenvoudig vast te stellen welke gevolgen de huidige coronacrisis zal hebben op de ontwikkeling van de migratie in de regio. In elk geval is het niet aannemelijk dat we een grote toestroom kunnen verwachten van mensen die zich vanuit het buitenland in de regio willen vestigen om in winkels, horeca, hotels, de taxibranche of op Schiphol te gaan werken. Ook is de komst van buitenlandse studenten, ict-specialisten en werknemers in de maakindustrie onzekerder.

⁷ <https://www.ing.nl/zakelijk/kennis-over-de-economie/uw-sector/outlook/Vooruitzicht-Sectoren.html>

Aan de andere kant is de Metropoolregio geen onaantrekkelijke verblijfplaats tijdens een wereldwijde crisis. De afgelopen jaren hebben zich steeds meer buitenlandse bedrijven in de regio gevestigd, die ook weer vaak werknemers uit het buitenland aantrekken. De coronacrisis heeft de komst van deze werknemers plotsklaps nagenoeg stilgelegd, maar het is onduidelijk hoe tijdelijk deze stagnatie is. Vooral als het gaat om specialistische functies waarvoor binnen Nederland weinig werknemers te vinden zijn, zoals binnen de ict of de maakindustrie, is het niet ondenkbaar dat werknemers die in 2020 zouden worden aangetrokken, in 2021 alsnog komen.

Bovenstaande reflectie is geënt op de cijfers voor studie- en arbeidsmigranten die zich niet langer dan tien jaar geleden in de regio hebben gevestigd. Hoe de komende maanden eruit zullen zien voor gezins- en arbeidsmigranten is zo mogelijk nog lastiger te voorspellen. Uit berichtgeving van het CBS blijkt dat zich in het tweede kwartaal van 2020 minder asielmigranten meldden in Ter Apel⁸. Als de asielmigratie afneemt is het waarschijnlijk dat ook de gezinsmigratie die daar vaak op volgt, afneemt. Maar ook hier is weer de vraag in hoeverre de afname van de immigratie van tijdelijke aard is.

Mocht het migratiesaldo ook volgend jaar en de komende jaren laag blijven, dan heeft dit zeker gevolgen voor de regio. Uit een scenariostudie van het CBS (2020)⁹ naar de mogelijke effecten van corona op de bevolkingsontwikkeling in Nederland blijkt dat het inwonertal in 2025 161.000 lager zal zijn dan werd verwacht, toen corona nog geen rol speelde in de bevolkingsprognose. Nederland telt in dat geval 17,9 miljoen inwoners in 2025. In dit scenario wordt er van uitgegaan dat er medio 2021 een vaccin of goede behandeling is tegen het virus. De verwachting daarbij is dat zowel de immigratie als de emigratie tot 2024 geringer zijn dan oorspronkelijk werd verwacht. In een ander scenario, waar het vaccin pas medio 2024 beschikbaar is, zal het inwonertal in 2025 nog lager uitkomen: 17,6 miljoen. In dat scenario is het effect van corona op de buitenlandse migratie pas in 2027 verdwenen. Voor beide scenario's, maar ook voor de reflectie die geschetst is in dit hoofdstuk, geldt dat de toekomst van de migratie op basis van de huidige trends nog erg onzeker is.

⁸ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/31/aantal-asielzoekers-en-nareizigers-afgenomen-in-tweede-kwartaal-2020>

⁹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/38/bevolkingsvarianten-2020-2060>

Conclusies

Het hoofddoel van deze rapportage is om inzichten te genereren over de verschillen en overeenkomsten tussen vier groepen inwoners van de Metropoolregio Amsterdam. Hiermee hopen we de verschillende beleidsvelden in de Metropoolregio zo goed mogelijk te ondersteunen. Nieuwe en oude inwoners van de regio hebben mogelijk verschillende behoeften met betrekking tot de woningmarkt, arbeidsmarkt en op sociaal-cultureel gebied. We onderscheiden bewoners die recent geïmmigreerd zijn, tien of meer jaar geleden geïmmigreerd zijn, geboren zijn in de MRA of elders in Nederland geboren zijn. Aan de hand van de hier gepresenteerde cijfers geven we inzicht in de bestaande verschillen in hun sociaaleconomische positie en daarmee mogelijk de noodzaak voor ondersteuning vanuit het beleid.

Onderzoeksvraag 1: In hoeverre is de bevolkingssamenstelling in de MRA de afgelopen jaren veranderd door migratie?

Niet alleen in de Metropoolregio Amsterdam, maar in heel Nederland is de samenstelling van de bevolking het afgelopen decennium behoorlijk veranderd. In de MRA was het aantal immigranten in 2019 2,7 keer hoger dan in 2002. Tegelijkertijd nam ook de emigratie toe, maar minder sterk dan de immigratie.

In deze rapportage hebben we de totale populatie van de MRA in beeld gebracht. In plaats van alleen naar immigranten vanuit het buitenland te kijken, kunnen in een totaalbeeld de verschillen tussen bepaalde groepen inwoners beter worden opgemerkt. Zo zagen we dat de groep eerste generatie recentere migranten tussen 2013 en 2017 met 47% toenam; sterker dan de gemiddelde bevolkingstoename in de MRA (+3%). Al met al is in 2017 nog altijd de meerderheid van de inwoners in de MRA geboren (55%), en is 25% vanuit Nederland naar de MRA toe verhuisd. Het aandeel recente eerste generatie migranten steeg van 6% in 2013 naar 8% in 2017.

Onderzoeksvraag 2: Wat zijn de demografische en sociaal-economische kenmerken van verschillende groepen immigranten die in de MRA wonen en in hoeverre verschillen deze van inwoners die in de MRA geboren zijn?

Anders dan de rest van de bevolking is de groep recente immigranten overwegend tussen de 18 en 35 jaar oud (51%). In de hele MRA is dat 28%. Niet geheel verrassend zijn de recente immigranten ook vaker alleenstaand dan de gemiddelde populatie in de MRA.

Als het gaat om de woningmarktpositie dan zien we dat de recentere eerste generatie migranten relatief vaak een particuliere woning huren en minder vaak woningeigenaar zijn. De groep binnenlandse migranten heeft duidelijk een sterkere positie op de woningmarkt dan de recente buitenlandse migranten. Zij hebben het vaakst een koopwoning en wonen vaker in huizen met hoge WOZ-waardes. Binnen Amsterdam wonen ze veelal in het duurdere deel van de stad (Centrum, West, Zuid en Oost). Ook de in de MRA geboren inwoners zijn vaker woningeigenaar en wonen vaker in woningen met de hoogste WOZ-waardes. Dit is veel minder het geval onder

de eerste generatie migranten. De positie van eerste generatie migranten die langer dan 10 jaar in Nederland wonen is het zwakst. Zij wonen vaker in de goedkopere woningen en veelal in de corporatievoorraad.

Op het gebied van werk en inkomen is de situatie van de recentere eerste generatie migranten tweeledig. Aan de ene kant is er een subgroep binnen deze groep die we herkennen aan hele hoge inkomens (80.000 en hoger) of werk in sectoren als 'advies, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening' waar veelal hoogopgeleiden werken. Ook zien we ze terug in een topsector als high-tech en materialen waar specialistische kennis vereist is. Aan de andere kant zien we dat het aandeel hoge salarissen groter is bij de groep die vanuit Nederland naar de MRA is verhuisd, dan bij de (recente) immigranten. Ook is binnen de totale groep van recentere migranten het aandeel met werk als voornaamste inkomensbron kleiner (62%) dan binnen de groepen geboren in Nederland maar buiten MRA (79%) en geboren in de MRA (71%).

De sectoren waar de recente eerste generatie migranten het vaakst werken zijn 'verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening', 'groot en detailhandel' en de sector 'logies-, maaltijd- en drankverstrekking'. Dit zijn sectoren waar bijvoorbeeld uitzendkrachten, schoonmaakbedrijven en horecamedewerkers werken, veelal in laagbetaalde banen. Het zijn ook de sectoren die sinds het begin van de coronacrisis zwaar worden getroffen. Opvallend is dat de recente eerste generatie migranten minder vaak werken in de quartaire sector (gezondheids- en welzijnzorg, onderwijs en openbaar bestuur) dan de andere groepen.

Onderzoeksvraag 3: Wat zijn de belangrijkste veranderingen in de demografische en sociaal-economische situatie van de verschillende groepen inwoners in de MRA tussen 2013 en 2017?

De verblijfsduur in Nederland van de groep recente immigranten is korter geworden. In 2013 was 51% 3 jaar of korter in Nederland. In 2017 is dat 58%. We zien ook dat het aandeel alleenstaanden onder de eerste generatie recentere migranten geleidelijk is toegenomen. In 2013 was 30% alleenstaand, in 2017 is dat 32%. De woningmarktpositie van de verschillende groepen is niet veel veranderd tussen de jaren 2013 en 2017. De eerste generatie recentere migranten huurde in 2013, net als in 2017, vooral particulier en de binnenlandse migranten en de in de MRA geboren inwoners waren ook toen vaker woningeigenaar.

Ook wat de voornaamste activiteit of sociaaleconomische categorie betreft zijn de verschillen tussen de jaren niet groot. Van de eerste generatie recentere migranten had in 2013 60% werk als voornaamste inkomensbron; in 2017 was dat 62%. Tegelijkertijd is het aandeel eerste generatie recente migranten met uitkering als voornaamste bron van inkomen toegenomen van 10% naar 14%. Overigens is dit goed te verklaren doordat het aantal recente migranten met asiel als verblijfsdoel tussen 2013 en 2017 is toegenomen van 4.000 naar 12.000. Voor deze groep geldt dat zij in de eerste jaren na inschrijving bij een gemeente niet mogen werken vanwege de inburgeringsplicht.

Ten opzichte van 2013 zijn de inkomens van alle groepen, inclusief de groep eerste generatie recentere migranten, gestegen. Vergelijken met 2013 is onder werkenden van 36 jaar en ouder het aandeel met een inkomen van 60.000 euro of hoger voor alle groepen met 4 procentpunt gestegen. Ook is het aandeel met een hoge opleiding toegenomen onder alle groepen. Voor

binnenlandse migranten nam dit aandeel met 7 procentpunt toe. Voor recente eerste generatie migranten is dat slechts 1 procentpunt.

Onderzoeksvraag 4: Waar wonen migranten die zich vanuit het buitenland in de MRA hebben gevestigd 10 jaar later?

In de loop van 2007 vestigden 27.000 immigranten zich in de MRA. In 2018 woonde 31 procent daarvan nog in de MRA. Ruim de helft (53%) was geëmigreerd. Daarnaast was 10 procent terug in Nederland na emigratie, en woonde 5 procent nog steeds in Nederland, maar niet meer in de MRA. Van de immigranten die naar Amsterdam kwamen (15.000 van de 27.000) woonde in 2018 nog 23% in de stad.

Literatuur

- Centraal Bureau voor de Statistiek, (2018). *Monitor topsectoren 2018*.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2018/41/monitor-topsectoren-2018>
- Centraal Bureau voor de Statistiek, (2020, 31 juli). *Aantal asielzoekers en nareizigers afgenomen in tweede kwartaal 2020*. Geraadpleegd van:
<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/31/aantal-asielzoekers-en-nareizigers-afgenomen-in-tweede-kwartaal-2020>
- Centraal Bureau voor de Statistiek, (2020). *Bevolkingsvarianten bij de MEV-scenario's 2020*.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/38/bevolkingsvarianten-2020-2060>
- Van Gent, D., Bleker, S., Van der Meulen, G., Steegman, S., Tilburgs, L. (2019). *Monitor internationale werknemers. Metropoolregio Amsterdam*. Amsterdam: Decisio.
<https://www.metropoolregioamsterdam.nl/wp-content/uploads/2019/06/Monitor-internationale-werknemers-Metropoolregio-Amsterdam-2019.pdf>
- Hitzert, F. & van Wijk, M., (2019). Arbeidsmigranten in Nederland: nieuwkomers op de voet gevolgd. In: *Statistische Trends*.
https://www.cbs.nl/-/media/_pdf/2019/14/arbeidsmigranten.pdf
- ING, (2019, 8 april). *Goedverdienende arbeidsmigranten en buitenlandse studenten stuwen Amsterdamse huizenprijzen op*. Geraadpleegd van
<https://www.ing.nl/zakelijk/kennis-over-de-economie/onze-economie/de-nederlandse-economie/publicaties/goedverdienende-arbeidsmigranten-en-buitenlandse-studenten-stuwen-amsterdamse-huizenprijzen-op.html>.
- Metropoolregio Amsterdam, (2020, 25 februari). *Buitenlandse bedrijven zorgen voor forse banengroei in MRA*. Geraadpleegd van:
<https://www.metropoolregioamsterdam.nl/buitenlandse-bedrijven-zorgen-voor-foerse-banengroei-in-mra/>
- Ooijevaar, J. & Verkooijen, L. (2015). *Expats, wanneer ben je het? Een afbakening van in het buitenland geboren werknemers op basis van loon*. Den Haag: CBS.
- ING, (2020, 9 oktober). *Sectoren herstellen in 2021 maar gedeeltelijk van gevolgen coronacrisis*. Geraadpleegd van:
<https://www.ing.nl/zakelijk/kennis-over-de-economie/uw-sector/outlook/Vooruitzicht-Sectoren.html>
- Zeijl, J., Doove, S., Souren, M. & Sterk-Van Beelen, M. (2020). *Internationale kenniswerkers. Nederland in vergelijking met 13 andere Europese landen*. Den Haag: CBS.

Bijlage Toelichting sector categorieën

A Landbouw, bosbouw en visserij omvat:

De exploitatie van natuurlijke plantaardige en dierlijke hulpbronnen:

- w.o. de akkerbouw, veeteelt en de productie van overige planten en dieren op een agrarisch bedrijf of in het natuurlijke leefgebied;
- w.o. bosbouw, houtteelt en jacht;
- w.o. specifieke loondiensten met betrekking tot het productieproces landbouw, jacht en bosbouw worden eveneens in deze sectie ingedeeld;
- w.o. visserij: de vangst of het kweken van vis, schaaldieren en weekdieren.

B Winning van delfstoffen omvat:

- de winning van in de natuur voorkomende mineralen in vaste vorm (steenkool, turf en erts), in vloeibare vorm (aardolie) of in de vorm van een gas (aardgas). Winning vindt plaats door middel van ondergrondse mijnbouw, dagbouw of boringen.

-ook bijkomende bewerkingen die voor het vervoer en de afzet van de minerale producten noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld het vergruizen, malen, wassen, drogen, sorteren of concentreren van ertsen, het vloeibaar maken van aardgas en het briketteren van vaste brandstoffen.

- de vervaardiging van steenkool- en bruinkoolbriketten, het sinteren van ertsen;

- het vergruizen, malen of op andere wijze behandelen van bepaalde soorten aarde, steen en mineralen.

C Industrie omvat:

- de mechanische, fysische of chemische verwerking van materialen, stoffen of onderdelen tot nieuwe producten. De verwerkte materialen, stoffen of onderdelen zijn grondstoffen uit de landbouw, bosbouw, visserij en mijnbouw, alsmede (half)fabricaten/onderdelen uit de industrie.

- reparatie en installatie van machines, apparatuur en andere benodigdheden voor bedrijven (geen consumentengoederen).

-het gaat hier om machinale, maar ook om handemaakte productie zoals bijvoorbeeld bakkerijen en kleermakerijen

-reparatie van huishoudelijke apparaten en consumptiegoederen wordt ingedeeld in afdeling 95;

de reparatie van (bedrijfs-)auto's en motoren in afdeling 45: de autobranche.

D Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht omvat:

- productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas en warm water.

E Waterbedrijven en afvalbeheer /Winning en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering omvat:

- winning en distributie van water;

- afvalbehandeling en recycling.

F Bouwnijverheid omvat:

- algemene en gespecialiseerde bouwkundige en civieltechnische werken, de bouwinstallatie en de afwerking van gebouwen.
- ook nieuwbouw, reparatie, aan- en verbouwwerkzaamheden, het optrekken van geprefabriceerde gebouwen of constructies ter plaatse en van tijdelijke bouwwerken.
- hier valt de bouw van woningen, kantoren, winkels en andere vormen van burgerlijke- en utiliteitsbouw enzovoort
- maar ook de bouw of aanleg van zware constructies als autowegen, straten, bruggen, tunnels, spoorwegen, vliegvelden, havens en andere waterbouwkundige projecten, irrigatiesystemen, rioleringen, industriële installaties, pijpleidingen en elektriciteitsleidingen, sportvoorzieningen enzovoort.
- gespecialiseerde bouw betreft bouwwerken, waarvoor specifieke ervaring of een speciale uitrusting nodig is, zoals heien, leggen van funderingen, boren van waterputten, de cascobouw, het storten van beton, etc.
- bouwinstallatie betreft de installatie van alle voorzieningen zoals loodgieterswerk, de installatie van verwarmings- en klimaatregelingssystemen, alarmsystemen en andere elektrische apparatuur, sprinklerinstallaties, liften en roltrappen enzovoort.
- afwerking van gebouwen omvat werkzaamheden zoals glaszetten, stukadoorswerk, schilderen, sauzen, betegelen, behangen, etc.

G Handel; Groot- en detailhandel; reparatie van auto's omvat:

- de groot- en detailhandel (verkoop zonder aanbrenge van veranderingen) in alle soorten goederen en de diensten die bij de verkoop van goederen worden verleend;
 - de belangrijkste soort van groothandel is de groothandel in goederen, zoals grossiers, dealers, exporteurs, importeurs en coöperatieve inkooporganisaties, verkooporganisaties en verkoopkantoren (detailhandelsbedrijven uitgezonderd) van industriële ondernemingen, die tot taak hebben de producten ervan op de markt te brengen.
 - detailhandel is verkoop van nieuwe en gebruikte goederen hoofdzakelijk aan het publiek voor persoonlijk of huishoudelijk ge- of verbruik, op de markt of door winkels, warenhuizen, postorderbedrijven, straathandelaren, consumentencoöperaties, veilinghuizen enzovoort.
- tussenhandel/handelsbemiddeling;
 - tussenhandel/handelsbemiddeling is het samenbrengen van koper en verkoper of het uitvoeren van transacties voor rekening van derden. Inbegrepen zijn makelaars op goederenbeurzen, commissionairs, en andere op commissiebasis werkzame tussenpersonen.
- reparatie van auto's en motoren.

H Vervoer en opslag omvat:

- het vervoer van personen of goederen, al dan niet volgens een dienstregeling, per spoor, via een pijpleiding, over de weg, over water of door de lucht;
- de ondersteunende activiteiten als terminal- en parkeerfaciliteiten, vrachtbehandeling, opslag enz.;
- de posterijen;
- de verhuur van transportmiddelen met bestuurder of bedienend personeel.

I Horeca; Logies-, maaltijd- en drankverstrekking omvat:

- het aan gasten verschaffen van logies en/of bereide maaltijden, snacks en dranken voor onmiddellijke consumptie.

- Logiesverschaffende eenheden bieden reizigers, vakantiegangers en anderen accommodatie voor kortstondig verblijf (korter dan 3 maanden) aan. Sommige verschaffen alleen logies, terwijl andere naast logies ook maaltijden en recreatieve faciliteiten aanbieden.
- Restaurants verstrekken volledige, voor onmiddellijke consumptie geschikte maaltijden, ongeacht of het traditionele restaurants, zelfbedienings- of afhaalrestaurants, dan wel permanente of tijdelijke viskramen en dergelijke met of zonder zitplaatsen zijn.

J Informatie en communicatie omvat:

- de productie en distributie van informatie, de voorziening van de infrastructuur om die informatie door te geven, alsmede activiteiten op het gebied van data- en communicatie-informatietechnologie en het bewerken van data en andere informatie.

- het uitgeven (afdeling 58, incl. het uitgeven van software), alle mogelijke vormen van uitgeven vallen onder deze sectie (in drukvorm, elektronisch of audio, op het internet, als multimediacomproduct enzovoorts).
- productie van films en geluidsopnamen (afdeling 59) radio en TV (afdeling 60),
- telecommunicatie (afdeling 61),
- informatietechnologie (afdeling 62) en
- andere dienstverlening op het gebied van informatie (afdeling 63).

K Financiële dienstverlening omvat:

- financiële instellingen;
- verzekeringswezen en pensioenfondsen (geen verplichte sociale verzekeringen);
- financiële beurzen, effectenmakelaars, assurantietussenpersonen, administratiekantoren voor aandelen, waarborgfondsen en dergelijke.

L Verhuur en handel van onroerend goed omvat:

- verhuur van onroerend goed;
- bemiddeling in en beheer van onroerend goed.

M Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening omvat:

- gespecialiseerde professionele wetenschappelijke en technische activiteiten. Deze activiteiten vereisen een hoge opleiding en stellen specifieke kennis ter beschikking.

N Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening omvat:

- activiteiten die zakelijke gebruikers ondersteunen bij de bedrijfsvoering. Het verschil van deze activiteiten met die uit sectie M is dat de activiteiten uit deze sectie niet primair gericht zijn op het overbrengen van expertise en kennis.

O Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen omvat:

- eenheden die deel uitmaken van de lagere of centrale overheid en die tot een goede werking van het bestuur van de samenleving bijdragen en ook het beheer van de verplichte sociale verzekeringsregelingen;
- defensie, justitie, politie, buitenlandse zaken enzovoort;

- het algemeen openbaar bestuur (bijvoorbeeld uitvoerende, wetgevende, financiële taken enzovoort op alle bestuursniveaus) en het toezicht op het economische en sociale leven;
- provincies en gemeentes;
- het beheer van de verplichte socialeverzekeringsregelingen.

P Onderwijs omvat:

- alle vormen van openbaar en particulier onderwijs, op elk niveau en voor elk beroep, zowel mondeling en schriftelijk als via radio en televisie; zowel het onderwijs door de instellingen op de verschillende niveaus van het normale schoolstelsel als volwasseneneducatie, alfabetiseringsprogramma's e.d.
- het overige onderwijs, zoals autorijscholen.

Q Gezondheids- en welzijnszorg omvat:

- behandeling in algemene en gespecialiseerde ziekenhuizen;
- geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg, eventueel in combinatie met overnachting;
- behandeling door medische en paramedische praktijken;
- ondersteunende activiteiten voor de gezondheidszorg, door bijvoorbeeld laboratoria en ambulancediensten;
- verpleging, verzorging of begeleiding met huisvesting door bijvoorbeeld verpleeg- en verzorgingshuizen of via begeleid wonen;
- welzijnszorg, zoals thuiszorg, lokaal welzijnswerk en hulp aan gehandicapten en ouderen;
- kinderopvang.

R Cultuur, sport en recreatie omvat:

- een wijde range aan activiteiten op het gebied van cultuur en recreatie, zoals culturele voorstellingen, musea, sport en recreatieve evenementen.

S Overige dienstverlening omvat:

- (als restcategorie) de activiteiten van belangenverenigingen, reparatie van computers en consumentenartikelen en veel andere activiteiten op het gebied van persoonlijke dienstverlening die niet elders zijn ingedeeld.

T Huishoudens omvat:

- particuliere huishoudens met huishoudelijk personeel, zoals dienstmeisjes, koks, huisknechten, butlers, tuinlieden, conciërges, staljongens, chauffeurs, huismeesters en babysitters.

U Extraterritoriale organisaties omvat:

- internationale organisaties, zoals de Verenigde Naties en hun gespecialiseerde en regionale organisaties, de Europese Unie, de Europese Vrijhandelsassociatie, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, de Internationale Douaneraad, het Internationaal Monetair Fonds en de Wereldbank;
- diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen wanneer zij waargenomen worden door het land van vestiging en niet door het land dat zij vertegenwoordigen.

Gemeente Amsterdam

metropool
regio **amsterdam**

Onderzoek, Informatie en Statistiek

Postbus 658
1000 AR Amsterdam

data.amsterdam.nl